

Bajramska poruka reisa Islamske zajednice Rifata ef. Fejzića

Nаша je dužnost sada da gradimo, da povežujemo pokidane veze ljubavi među ljudima, bez obzira na njihovu vjeru i naciju, da budemo glasnici mira, sloge i suživota.

Proteklih trideset dana postom smo oplemenjivali svoju dušu i snažili svoju volju za borbu protiv naših unutarnjih slabosti i protiv nepravde zbog koje uvijek nevini ljudi trpe od zloćudnog Iblisa..

Neka nam nastupajući bajramski dani još jače učvrste vjeru u srcu, da je vječna istina naš oslonac, da je istinita riječ naš put i da je pravedno djelo naš zavjet.

Str. 2

HAXHI JUSUF GJOKAJ
MYFTIU I BASHKËSISË ISLAME NË MAL TË ZI

Me rastin e Bajramit

Islami si fjala e fundit e urtësisë hyjnore kërkon nga muslimani i vërtetë që ta fisnikërojë dhe ta edukojë me ndërgjegje si anën shpirtërore ashtu edhe anën trupore të qënies së tij, në mënyrë që pamja e tij të duket sa më e mirë.

Islami edhe këtu konfirmon unitetin e tij bipolar, duke u përcaktuar për mesin e artë dhe duke vendosur ekuilibër të shkëlqyeshëm.

Ky ekuilibër i dy komponenteve të qënies njerëzore e gjeti konfirmimin më të plotë dhe më të shprehur në lutjen islame që quhet agjërëm.

Faqe 10

Održana sjednica Sabora Islamske zajednice u CG

I pored uspjeha mnogim zadacima ostali smo dužni

Str. 2,3

Intervju sa hafizom Azizom Alilijem

CD učenja Kur'ana nastao u pravo vrijeme

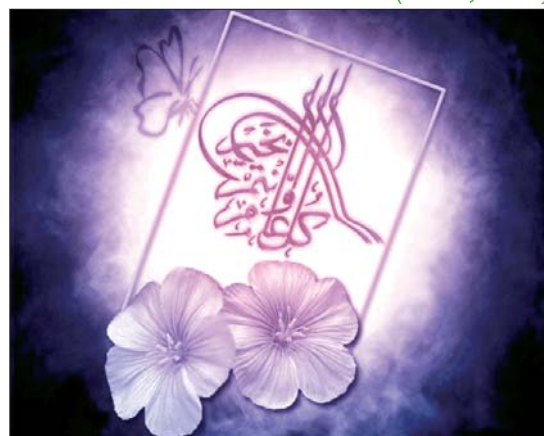
Str. 5

Što nakon Ramazana?

I sve dok si živ, Gospodaru svome se klanjaj!

(Kur'an, 15: 99)

Dhe adhuroje Zotin tënd deri të vijë ty vdekja!

(Kur'an, 15: 99)

Ramazan je škola imana i "stanica za punjenje baterija duhovnosti" - da bi se u njemu snabdjeli snagom za ostatak godine...

Da li ste vidjeli nekog ko zaradi bogatstvo tokom dana, a uveče sve proćerda, drahmu po drahmu. Šta bi ljudi mislili o takvoj osobi?

Tako izgleda onaj koji se vrati grijehu i nedjelima nakon ramazana i napusti poslušnost i činjenje dobrih i pravednih djela. Znači, nakon što je bio blagoslovljen poslušnošću i radošću obraćajući se Allahu dž.š., vrati se vatri grijeha i nedjela. Kako su zli ljudi koji znaju za Allaha samo tokom ramazana!

Bajramska poruka reisa Islamske zajednice Rifata ef. Fejzića

Poštovani vjernici,

Prođe još jedan mjesec
posta, ostavivši iza sebe mi-
ris dženneta,

umjesto da samo gleda
lotosov cvijet, čovjek je poz-
van i da sluša riječ Božiju u
kojoj mu se otkriva uzrok
lotosova mirisa. I tako riječ
bijaše na početku i tako će
riječ biti na kraju; riječ po
kojoj je Nuh poslanik napra-
vio lađu spasa za čovječan-
stvo; riječ koja je poslaniku
Ibrahimu pokazala put
do zemlje Kanaana. To je
ona riječ: „Ne ubij i ne ukr-
adi“ što ju je Musa
poslanik čuo na Sinajskoj
gori, a što i danas odjekuje
kosmosom. To su riječi Isaa
poslanika što poziva da
čovjek ljubi brata svoga
kao samoga sebe. To je ona

riječ koju prenosi poslanik
Muhammed: «O sljedbenici
Knjige, dodite da se okupi-
mo oko jedne riječi i nama i
vama zajedničke: da se
nikome osim Bogu ne klan-
jamo, da nikoga Njemu
ravnim ne smatramo i da
jedni druge pored Boga,
bogovima ne držimo...»
(Kur'an, 3:64)

Upravo zato što je Boži-
ja, i zato što je životna, ta
vječna Riječ je sa Istoka
došla na Zapad i uselila se
u naša srca koja se svakod-
nevno raduju izlasku Sun-
ca sa Istoka i nadaju se nje-
govom zalasku na Zapadu.

Naša je dužnost sada da
gradimo, da povezujemo po-
kidane veze ljubavi među
ljudima, bez obzira na nji-
hovu vjeru i naciju, da bu-
demo glasnici mira, sloge i
suživota.

Protetkih trideset dana
postom smo oplemenjivali
svoju dušu i snažili svoju
volju za borbu protiv naših
unutarnjih slabosti i protiv
nepravde zbog koje uvijek
nevini ljudi trpe od zloću-
dnog Iblisa..

Neka nam nastupajući
bajramski dani još jače
učvrste vjeru u srcu, da je
vječna istina naš oslonac,
da je istinita riječ naš put i
da je pravedno djelo naš za-

vjet. Kažimo cijelom svijetu
da volimo mir i da poštuje-
mo jednakost svih ljudi i na-
roda. S tim mislima učinimo
dovu Stvoritelju nebesa
i zemlje:

Milostivi Bože,

Ne dozvoli da nas zava-
ra uspjeh, niti poraz baci u
očaj!

Stalno nas podsjećaj da
je neuspjeh iskušenje koje
prethodi uspjehu.

Bože Sveznajući, nauči
nas da je tolerancija najviši
stupanj moći, a želja za
osvetom prvi znak slabosti!

Bože Svemoćni, ako
nam oduzmeš imetak, osta-
vi nam nadu! Ako nam po-
dariš uspjeh, podari nam i
snagu volje da savladamo
poraz!

Ako nam uzmeš blago-
dat zdravlja, podari nam
blagodat vjere!

Bože Pravedni, kada se
mi ogriješimo o ljude, poda-
ri nam snagu izvinjenja!

A kada se ljudi o nama
ogriješe, podari nam snagu
oprostu!

Bože Milostivi, ako mi
zaboravimo Tebe, nemoj Ti
zaboraviti nas!

**BAJRAM ŠERIF
MUBAREK OLSUN!
GĚZUAR FITR BAJRAMI!**

Održana sjednica Sabora Islamske zajednice u CG

I pored uspjeha mnogim zadacima ostali smo dužni

U Beranama je 1. oktobra, ove godine, održana sjednica Sabora Islamske zajednice u Crnoj Gori, kojoj su prisustvovali i članovi Mešihata Islamske zajednice.

Sjednici je prisustvovalo 17 članova Sabora, od ukupno 22. Nakon prihvatanja dnevnog reda, konstatovano je, da je Safet Kolić, sabornik iz Bijelog Polja, podnio pismenu neopozivu ostavku.

Sabornik Kolić je istakao da povlači svoju prethodno dostavljenu pismenu ostavku, pa se po ovom pitanju odvijala rasprava i pravna tumačenja, pri čemu je na kraju, samo konstatovana ostavka. Ovo iz razloga, što se u ovakvim slučajevima, neopoziva pismena ostavka podnosioca samo konstatuje a ne da se o njoj diskutuje, istaknuto je na kraju ove rasprave. Na zahtjev Povjereništva iz Bijelog Polja, za člana Sabora je jednoglasno izabran Alen Musić, glavni imam iz Bijelog Polja, a za člana Mešihata Sead Burdžović, koji je diplomirao na univerzitetu "Al-Azhar" u Kairu u školskoj 2004/5. godini.

U uvodnoj riječi predsjednik, **mr. Ismail Doda** naglasio je da se ova sjednica sa zakašnjenjem održava navodeći razloge neažurnosti pojedinih odbora u dostavi izvještaja na osnovu kojih se obrađuje jedinstveni izvještaj. Uz poziv za ovu sjednicu dobili ste izvještaj o radu Mešihata, završni račun i prijedlog budžeta, pa ćemo i diskusiju usmjeriti na osnovu do-

bijenog materijala, istakao je predsjednik mr. Ismail Doda.

Predsjednik Odbora Islamske zajednice u Beranama **Hakija Ramdedović** izrazio je zadovoljstvo što je ova sjednica upriličena u Beranama, te ih upoznao o radu Islamske zajednice Berana, zatraživši pomoć oko finansiranja ogradnog dijela nove lokacije za muslimanske groblje koju je dodijelila opština.

U uvodnom dijelu izlaganja reis **Rifat ef. Fejzić** je elaborirao rad Mešihata za period od januar 2004. septembar 2005. godine. U ovom izvještajnom periodu pored velikih aktivnosti koje smo imali, kao i aktivnosti pojedinih odbora, a koje smo unijeli u izvještaju, ipak smatramo da je više urađeno i postignuto. Mnogim zadacima ostali smo dužni s posebnim akcentom na angažmanu svih subjekata na izgradnji medrese. Pored dobrih rezultata u ovom periodu u pojedinim odborima se susrećemo i sa problemima. Njima moramo posvetiti punu pažnju pri rješavanju, istakao je reis Rifat ef. Fejzić.

Učešće u diskusijama imali su i: **Orhan Šahmanović**, potpredsjednik Sabora, Meho Martinović, Bar, Suad Ukošata, Ulcinj, Ernad Ramović i Redžep Murić, Rožaje, Hussein Ramčilović, Petnjica, Murat Čekić, Gusinje, Islam Pepić, Tuzi, Zahid Ličina, Podgorica, Sehad Ljuljanović, Dinaša, Hakija Ajanović, Pljevlja, Rahim Muratović, Berane, Bajro Agović, sekretar Mešihata, Hasan Bo-

islamske novine

ELIF
gazetë islame

Izdavač: Mešihat Islamske zajednice u
Republici Crnoj Gori
Glavni i odgovorni urednik:
Muharem Demirović

Redakcijski kolegijum – urednici: Jusuf Đoković, Bajro Agović, Omer Kajošević, Džemo Redžematović

Stručni konsultant: Idris Demirović

Lektori: Zuvdija Hodžić, Brunilda Brasha

"ELIF" izlazi na bosanskom i albanskom jeziku

Adresa: "Elif", Gojka Radonjića 42, P.Fah 54, 81000 Podgorica · Tel/fax: 381 81 623 813, fax: 381 81 623 812 · E-mail: redakcijaelif@cg.yu

Uplata: Žiro račun za Crnu Goru 55100-672-8-383 Mešihat Islamske zajednice,

za inostranstvo: Field 56A: COBADEFF Commerzbank AG Frankfurt, Field 57A: /400876894701 EUR PDBPYU2P Podgorička banka ad Podgorica,

Field 59: /22498080-02039257 MESIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE CRNE GORE PODGORICA SERBIA AND MONTENEGRO; sa naznakom "Za Elif"

Uvjerenjem Ministarstva Kulture br. 05-2079/2, "Elif" je oslobođen plaćanja poreza na dodatnu vrijednost

Štampa: NJP "Pobjeda" · Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

(42784035)

njak, Bijelo Polje.

Na kraju jednoglasno je usvojen izvještaj o radu Mešihata, završni račun i proi-
jedlog budžeta.

Na osnovu diskusija koje su se odvijale, prijedloga i primjedbi koji su iskazani tokom rada sjednice, done-
seni su sljedeći zaključci:

1. Obavezuje se vjersko-prosvjetna služba Mešihata da se aktivnije angažuje u svom radu,

2. Da se maksimalno uključe svi subjekti OIZ-e u doprinosu izgradnje medrese,

3. Da se sagleda mogućnost formiranja Ureda za hadž,

4. Da se svi odbori aktivno uključe u prikupljanju dokumentacije vakufske imovine; oduzete i postojeće,

5. Da se očuva tradicionalno praktikovanje islama (Hanefijski mezheb) i suprotstavi narušavanju jedinstva IZ-e,

6. Da se od 01.01.2006. godine po odborima uvedu takse od usluga džezaza, 10, mevluda, i šerijatskih vjenčanja 5 E za Mešihat,

7. Da se finansijski pomogne Odbor Islamske zajednice u Beranama na ime troškova novog muslimanskog groblja,

8. Da Mešihat iz svog budžeta dodijeli Udruženju Ilmije iznos od 4.000 E na ime troškova rada Udruženja, i

9. Da se sljedeće sjednice stenogramski prate.

Završetkom rada sjednice Sabora donešena je odluka da se formira komisija koja će ispitati probleme u radu nekih odbora, i o tome podnijeti pismeni izvještaj Mešihatu. U komisiji su izabrani:

Orhan Šahmanović, pp. Sabora, Suad Ukošata, imam iz Ulcinja i Hamdija Šarkino-
vić, dipl. pravnik.

Završavajući sjednicu Sabora, predsjednik mr. **Ismail Doda** se zahvalio svim učesnicima na konstruktivnim diskusijama koje su doprinijele radu Sabora, izražavajući nadu da će se donešeni zaključci realizovati, a oni su u interesu sveukupnog napretka, razvoja i interesa Islamske zajednice.

Bajro Agović

Što nakon Ramazana?

Završava se blagi mjesec ramazan, njegovi lijepi dani i mirisne noći. Završava se mjesec, ispunjen Kur'anom, bogobojaznošću, strpljenjem, džihadom, milosrdem, oprostom i izbavljenjem iz džehennema.

Da li smo se pridržavali svih uputa i uspješno položili ramazansku školu bogobojaznosti?

Da li smo se borili sa svojim čudima i željama i nadvladali ih, ili smo bili nadvladani našim običajima i slijepim navikama?

Da li smo uskladili naše vladanje na način kojim se zaslužuje milost, oprost i izbavljenje od džehennemske vatre?

Mnoga pitanja i bezbrojne misli javljaju se u srcu iskrenog muslimana, koji ih postavlja i iskreno odgovara na njih.

Što smo naučili u Ramazanu?

Ramazan je škola imana i "stanica za punjenje baterija duhovnosti" - da bi se u njemu snabdjeli snagom za ostatak godine... Jer, kad će se čovjek naučiti nečemu i promijeniti na bolje, ako ne tokom mjeseca Ramazana?

Ovaj plemeniti mjesec je prava škola transformacije, tokom koje mijenjamo naše djelovanje, navike i manire koji nijesu u saglasnosti sa Allahovim Zakonom:

"Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni". (Er-Ra'd, 11)

Ako ste od onih koji su se okoristili od ramazana, koji su ispunjavali Allahove naredbe i upute, istinski postili, molili se iskreno i nadvladali svoje prohtjeve i ego, onda se molite i zah-

valjujte Allahu tražeći da vas učvrsti u tome do posljednjeg daha ovog dunjaluka.

Ne budite kao oni što su šili košulju i onda je rašili. Jeste li vidjeli koga ko je šio odijelo, koje mu se sviđjelo, a onda ga uništio, bez razloga, izvlačeći ga nit po nit?! Šta biste rekli o takvoj osobi? Ili, da li ste vidjeli nekog ko zaradi bogatstvo tokom dana, a uveče sve proćerda, drahmu po drahmu. Šta bi ljudi mislili o takvoj osobi?

Tako izgleda onaj koji se vrati grijehu i nedjelima nakon ramazana i napusti poslušnost i činjenje dobrih i pravednih djela. Znači, nakon što je bio blagoslovljen poslušnošću i radošću obraćajući se Allahu dž.š., vrati se vatri grijeha i nedjela. Kako su zli ljudi koji znaju za Allaha samo tokom ramazana!

Dragi moji,

Nedostaci u izvršenju islamskih obaveza po završetku ramazana manifestuju se na mnogo načina, a neki od njih su:

- Nakon što su bili u džamiji na teravijama, ljudi napuštaju pet namaza u džematu i odlaze u mesdžid na sunnet namaze, zapostavljajući farz namaze.

- Vraćaju se muzičkoj zabavi i nedoličnim, zabranjenim filmovima, žene prikazuju svoje čari preko mjere, slobodno se zbližavaju, itd...

Sve ovo nije zahvalnost

za ukazano blagostanje i privilegiju, niti je prihvatljivo ponašanje, već je prije suprotnost blagostanju i nedostatak zahvalnosti.

Ovo su neka od neprihvatljivih djela - jer Allahova utjeha se pruža onima koji su zaista postili i zahvaljivali Bogu što im je pomogao da izdrže post. Ona se pruža onima koji ostaju u bojazni da Allah neće prihvatiti njihov post - kao što je Selef (prve generacije muslimana) nastavio da moli za prihvatanje svojih djela tokom ramazana i šest mjeseci nakon njega. Unapređenje svoje poslušnosti i zahvalnosti prema Allahu dž.š znak je da su djela prihvaćena.

"I kad je Gospodar vaš objavio: Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati..." (Ibrahim 7)

Ako je rob zaista zahvalan Bogu, biće poslušniji i uzdržavaće se od grijeha i loših djela. Zahvalnost je napuštanje nedjela, kako bi rekli prvi muslimani.

"I sve dok si živ, Gospodaru svome se klanjaj!" (El-Hidžr, 99).

Muslimani moraju uvijek biti poslušni Allahu, uvjereni u Njegov Šerijat, uvjereni u Njegovu vjeru, a ne da su od onih koji obožavaju Allaha samo tokom jednog mjeseca ili samo na jednom mjestu. Pravi vjernik zna da je Gospodar ramazana Gospodar i drugih mjeseci i da je On Gospodar na svakom mjestu i sve vrijeme. Pravi vjernik je uvjeren u Šerijat sve do dana kada sretne svoga Gospodara, kada On bude zadovoljan s njim.

Allah dž.š. kaže u Kur'anu:

"Ti idi Pravim putem, kao što ti je naredeno, i nek tako postupe i vjernici koji su uz tebe..." (Hud, 112), i

"...Zato se Njemu iskrene-

no klanjajte i od Njega oprost tražite!" (Fussilet, 6), i Poslanik Muhammed a.s. kaže: "Reci 'Vjerujem u Allaha' i budi čvrst u vjeri". (Muslim)

- Kad je ramazanski post završen, slijedi dobrovoljni post, šest dana posta u Ševvalu, ponedjeljkom i četvrtkom, tri dana sredinom mjeseca, dani Ašura i Arafata, i drugi.

- Kad se nafilie ibadeti tokom ramazanskih noći završe, slijedi noćna nafilata tokom čitave godine. **"noću su malo spavali"** (Ez-Zarijat, 17).

- Kad se završi milosrde ramazana i zekatu-l-fitra, onda slijedi obavezni zekat, kao i mnogi drugi putevi milosrda, dobrovoljnih aktivnosti i džihada.

- Čitanje i učenje Kur'ana nije samo za ramazan, već za sve vrijeme.

Dobra djela se trebaju činiti svuda i u svakom vremenu. Tako, braćo i sestre, trudite se i čuvajte se od lijenosti. Znajte da nam nije dozvoljeno da zapustimo svoje obaveze ili da ih odlazimo, poput namaza pet puta dnevno na vrijeme, namaza u džematu...

Budite čvrsti u Allahovoj vjeri sve vrijeme, jer nikad ne znate kada ćete sresti meleka smrti. Znajte da može doći po vas dok činite grijeh. **"O Allahu, Ti koji vodiš naša srca, drži ih čvrsto u Svom dinu!"**

Molim Allaha da prihvatiti moj i vaš post, namaze i druga dobra djela, da bude u većoj milosti nakon ramazana, da se stanje našeg Ummeta poboljša, da nam se ukaže čast i da se uistinu okrenemo našem Gospodaru. Amin!

Dar Al-Watan

Preveo:

Muharem Demirović

Fenomen Poslanikova, a.s., vida

Ovo je rijetka tema koju sam istraživao evko četiri godine. Ja sam, zapravo, oftamolog, a mnogo me je zainteresovao hadis Poslanika, a.s., u kojem kaže:

«Kada začujete kukurikanje pijetlova, molite Allaha za blagodat, jer su oni vidjeli meleka. A kada začujete njakanje magaraca, zatražite kod Allaha utocište od šejtana, jer su vidjeli šejtana».

Iz priloženog hadisa postaje jasno da je moć očnog sistema kod čovjeka ograničena i razlikuje se od očne moći kod magarca i od očne moći kod pijetlova. Dakle, moć vizuelne percepcije čovjeka je ograničena i ne može vidjeti ispod ultra-crvenih zraka, kao ni iznad ultra-ljubičastih. Ali moć pijetlova i magaraca prelazi te granice.

Postavlja se pitanje: kako magarci i pijetlovi vide džinne i meleke?

Odgovor na to pitanje glasi:

Magarac zapaža ultra-crvene zrake, a šejtan je od džinna koji su stvoreni od vatre, odnosno ultra-crvenih zraka. Zato magarci vide džinne, a ne vide meleke.

Dok pijetlovi zapažaju ultra-ljubičaste zrake, a meleki su stvoreni od svjetlosti (nura), odnosno od ultra-ljubičastih zraka. Zato ih pijetlovi vide.

To nam tumači zašto šejtani bježe prilikom spominjanja Allaha. Razlog tome je što meleki prisustvuju tamo gdje se spominje Allah, a šejtani bježe, što nas podsjeća na izreku koja glasi: Kada dođu meleki, odlaze šejtani.

Postavlja se pitanje: Kada su meleki prisutni zašto šejtani bježe?

Odgovor na to pitanje glasi: Kada šejtani vide nur meleka onda im to škodi. Odnosno, kada se spoje ultra-crveni i ultra-ljubičasti zraci, tom prilikom se ultra-crveni zraci izgube. Ono što je najvažnije na ovom mjestu je hadis kojeg prenosi Ibn Abbas od hazreti Aiše, r.a., koja veli da je Poslanik, a.s., mogao u tmnim noći vidjeti kao što vidi u svjetlu dana.

Od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: «Vidio sam kako meleki kupaju (gasure) Hamzu ibn Abdulmutalliba i Hanzalu ibn Ar-Rahiba».

Od Enesa, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

«Uspostavite i poravnajte safove. Sastavite ramena i popunite praznine. Jer tako mi Onog u čijoj je Ruci moja duša, ja vidim kako šejtani ulaze u praznine safova kao da su sitne crne ovce».

Ova tri hadisa nam pojašnjavaju da je Poslanik, a.s., imao odliku da može vidjeti noću isto kao i danju. A to je nauka dokazala nakon 1426 godina i to pomoću noćnih teleskopa. I uprkos toga, Poslanik, a.s., je imao bolju vizuelnu percepciju od teleskopa, jer je vidio noću tako jasno kao što mi vidimo danju. Noćni teleskopi nam ne mogu predstaviti jasnu sliku, već samo jednobojne efekte, crvene ili zelene, recimo.

Što se tiče drugog hadisa koji govori o viđenju meleka, on nam potvrđuje da je Poslanik, a.s., mogao vidjeti iznad ultra-ljubičastih zraka. Poslije 1426 godina pa sve do sada nauka nije uspjela izumjeti aparat s kojim bi se moglo vidjeti iznad ultra-ljubičastih zraka, u protivnom, vidjeli bi meleke.

Što se tiče trećeg hadisa, mislim da je jasan i da pojašnjenje nije potrebno.

Allah, dž.š., kaže:

«Pa smo ti skinuli koprenu tvoju, danas ti je oštar vid». (Kaf: 22)

Prilikom opisivanja hurija rekao je:

«U njima će biti i hurije očiju krupnih». (Al-Vaki'a: 22).

Naučno pojašnjenje:

Časnom Poslaniku, Allah, dž.š., kaže:

«Pa smo ti skinuli koprenu tvoju, danas ti je oštar vid».

Svaki čovjek ima na očima koprenu koja mu ne da vidjeti mnogo stvari. Nakon smrti vid postaje jak nakon što se skine ta koprena s očiju. Tada čovjek vidi sve stvari; džinne i meleke.

Poslanik, a.s., je imao oštar vid kao što se navodi u ajetu, jer je Allah, dž.š., otklonio tu koprenu da bi sve vidio (danas ti je oštar vid), pa je mogao vidjeti meleke i klanjače iza sebe:

«Pravilno činite ruku i sedžu, jer vas ja, tako mi Allaha, iza leđa vidim kada činite ruku i sedžu».

Mogao je vidjeti noću tako jasno kao da gleda danju. Kao da je vid Poslanika, a.s., onaj isti vid kojeg ima svako od nas nakon smrti, dakle oštri vid. To

nije slabi vid kojeg posjeduju živi obični ljudi.

Poslanik, a.s., veli:

«Kada duša odlazi, prati je pogled».

Znaj da je duša odvojena od vida i da je pogled prati gdje god da ode. Kao da je vid nezavisan organ. Ovdje se misli na oštri, fantastični vid s kojeg je otklonjena koprena. Ne vjerujem da oči mrtvaca gledaju dušu i da je prate, jer su postale nemoćne vidjeti i pratiti dušu, a njihove su ćelije koje primaju sliku i šalju je u mozak, izumrle.

Obični vid čovjeka ne može spaziti meleke i džinne. To je isto oštri vid ali sa koprenom na njemu. Kada se otkloni ta koprena prilikom smrti, mrtvac vidi sve, čak i svoju dušu koja odlazi. Ponekad se ta koprena otkloni nekoliko trenutaka prije smrti. Zato čujemo neke dobre ljude koji su na smrtnoj postelji, da vide meleke ili džinne.

Allah, dž.š., kaže:

«Pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio». (An-Nedžm: 17).

Ovdje se misli na oštri pogled kojim je Poslanik, a.s., uspio vidjeti meleke i čudesa tokom uzdignuća na Mi'radžu. Dakle, čovjek se sastoji od tijela duše i vida prekrivenog koprenom. A kada umire, kod njega ostaje duša i oštri vid koji prati dušu. Poslanik, a.s., je čovjek koji ima tijelo, dušu i vid koji nije prekriven koprenom. Njegov vid je i na dunjaluku oštar. Kada bi Poslanik, a.s., bio na Mi'radžu samo duhovno, kao što neki smatraju, to bi značilo da nije ništa vidio, jer duša ne može vidjeti. To je dokaz da Poslanik, a.s., nije bio na Mi'radžu samo duhovno, već i tjelesno sa vidom koji nema koprenu, oštrim vidom kojim je mogao vidjeti meleke. Jačina njegovog vida je bila isto takva i na Zemlji. Poznato je da obični vid kojim opazamo, da se sastoji od dva oka, dva očna živca i tetiva koje su dva mozga. Postoji još oštri vid koji prati dušu koji je od nje odvojen, a to je oštri vid. Ne znamo od čega se on sastoji, jer je do sada neprimjetan. Prilikom smrti a ponekad i prije, prestaje rad običnog vida kojim vidimo. A prilikom prestanka rada običnog vida aktivira se oštri vid koji nema koprene na sebi. Njegova prva funkcija je pratnja duše.

Allah, dž.š., veli:

«Pa smo ti skinuli koprenu tvoju, danas ti je oštar vid». (Kaf: 22)

Nije čudo da se oštri vid aktivira nakon smrti čovjeka, odnosno da svaki čovjek još od rođenja ima oštri vid. Ali taj vid je uspavan i ne budi se osim prilikom odlaska duše kod svojeg Stvoritelja.

Postavlja se pitanje: da li se oštri vid može probuditi dok smo još živi?

Odgovor glasi: oštri vid se budi, (aktivira) hiljadu puta tokom života. Zapravo, svako od nas svake noći posmatra oštrim vidom. Svakog puta kada se poveća dobrota i bogobojnost čovjeka, te zuhd na dunjaluku, poveća se jačina njegove vizuelne percepcije preko oštrog vida. S toga možemo kazati da je oštri vid kod ljudi, nakon vjerovjesnika, bio najizraženiji kod Ebu Bekra, r.a.

Da li ste saznali kada se budi i aktivira taj oštri vid?

On se budi kada spavamo!

Ja ne govorim ovdje o snovima, već o onom što vidimo dok sanjamo. Da bih bio jasniji, kažem: ako si u snovima vidio Poslanika, a.s., ili nekog od vjerovjesnika, a.s., ili ashaba, meleke, šejtane, džennet ili džehennem, ili Sudnji dan, ili ako si vidio nekog ko je davno umro, itd., onda si upotrijebio svoj oštri vid. Zato nije čudo što je jedan ashab kazao Poslaniku, a.s., da je u snu vidio svoju glavu kako se ispred njega kotrljala!

Ako razmislimo o onome što smo gore naveli, vidjećemo da se obični vid budi i aktivira dok smo živi, a da umire kada mi umiremo. A što se tiče oštrog vida, on spava dok smo budni, a budi se dok spavamo. Tako se posljednji put budi kada duša odlazi i to nekoliko trenutaka prije njenog odlaska. Tada se posljednji put budi i više nikada ne spava.

Gospodaru naš, učini da naš vid uživa u gledanju Tvoga časnog Lica! (Amin!)

Allah, dž.š., kaže:

«Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća osim na jednom od tri načina: nadahnućem, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika koji, Njegovom voljom, objavljuje ono što On želi. - On je, zaista, Uzvišen i Mudar!» (Aš-Sūra: 51).

To znači da Allah, dž.š., nije s nijednim vjerovjesnikom, ako

izuzmemo Musaa, a.s., govorio, osim na dva načina: putem Džibrila, a.s., ili iza zastora.

Šta je taj zastor?

On je oštri vid koji se aktivira prilikom spavanja. Odatle znamo razlog riječi Poslanika, a.s., da su snovi vjerovjesnika istiniti. Njihov vid je oštar a ta oštrina se povećava s obzirom da su vjerovjesnici i odabrana stvorenja, u toj mjeri da su vidjeli Allaha, dž.š., ako ne direktno, dovoljno je to što je za njima govorio. To nam ukazuje na intenzitet njihovog oštrog vida. To nas podsjeća na gore izrečeno pravilo, da što je čovjek bolji i bogobojniji, to je njegova snaga i oštrina vida veća.

Vratimo se nadnaravnom vidu Poslanika, a.s. Dakle, on nije gledao očima sličnim našima, već je i prije poslanstva gledao oštrim vidom. Dokaz tome je to što je vidio Džibrila, a.s., po prvi put u pećini Hira.

Stvar za koju mislim da je najveći učenjaci nisu u stanju protumačiti su riječi Poslanika, a.s.:

«Uspostavite i zbijte safove, jer vas ja iza svojih leđa vidim».

Te drugi hadis:

«Ja vas vidim straga isto kao naprijed».

Ko može taj fenomen protumačiti!?

Najbolje tumačenje bi moglo biti sljedeće:

Poslanik, a.s., oštri vid je bio u njegovom srcu. Dokaz tome su riječi Enesa, r.a., da su Poslaniku, spavale oči, a srce nije. Poslanikova, a.s., odlika da bude budan i trijezan u snu isto kao na javi, bila je počast od Gospodara svjetova.

Gospodaru naš, podari spas i blagoslov vjerovjesniku Muhammedu, a.s., i njegovoj porodici. Budi zadovoljan hulefaur-rašidinima koji su na pravom putu bili i njihovim drugovima. I budi s nama zadovoljan Tvojim oprostom i milošću, o najmilostiviji od svih milosnih!

Naša posljednja dova je:

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova.

Ovo istraživanje je napravio jedan oftamolog, musliman, koji nije spominjao svoje ime.

S arapskog,
Džemo Redžematović
Muhammed Hadž Ali

Intervju sa hafizom Azizom Alilijem

CD učenja Kur'ana nastao u pravo vrijeme

Aziz Alili rođen je 1969. godine u Kumanovu (Makedonija) i sa deset godina postao je hafiz. Sada obavlja dužnost glavnog imama u Zagrebu i privodi kraju postdiplomske studije na FIN-u u Sarajevu. Jedan je od najboljih učača Kur'ana na ovim prostorima, a muslimanskoj široj javnosti poznat je po izvođenju najljepših ilahija: Šehidi, Ej Ašici... U okviru visoke delegacije Rijasetu BiH, predvođene reisu-lulemom, tokom nedavne posjete Crnoj Gori, bio je i ovaj poznati hafiz. On je tom prilikom dao kratak intervju za Elif.

Elif: Gospodine Alili, s obzirom da ste prvi put u Podgorici, kakvi su Vaši utisci o IZ-Crne Gore i muslimanima u njoj?

Hafiz: Ja sam prije 15 godina prolazio kroz Crnu Goru, ali nisam imao prilike da svratim i upoznam se sa muslimanima u njoj i sa Crnom Gorom. Sigurno da nakon ove posjete, a naročito nakon susreta sa predsjednikom Sk-

na Ruždija Suvejdija iz Mekke i šejha Abdulsettara El-Sefira iz Maroka, pred kojima sam godinu dana učio. Tada sam usavršio učenje Kur'ana. To je moje tridesetogodišnje druženje s Kur'anom i taj CD nije došao odjednom. To sam snimio za naše džematlije i učenje Kur'ana je po stranicama. Naravno, možemo govoriti da zvuk može bolji biti ali po dosadašnjim reakcijama

imam u Zagrebu i predavač na Fakultetu islamskih i socioloških nauka u Zagrebu, profesor u medresi, jednostavno nemam vremena. Teško je odsustvovati iz džemata, velika je to odgovornost, s obzirom na broj djece u mektebu i sve džematske potrebe. Radi se samo o vremenu. Uvijek idem kada to organizuju džemati po Bosni i van nje. Dakle, samo je vrijeme u pitanju, inače drugih prepreka ne postoji.

Elif: Znamo da je većinu ilahija i kasida koje Vi učite, napisao Džemaludin Latić. Da li Vi pišete ilahije?

Hafiz: Nakon ovih ilahija koje on piše ja se ne usudujem pisati. I kad bih se usudio, pisao bi ih na albanskom jeziku, ali mislim da svako treba raditi svoj posao. Mislim da trebaju hafizi interpretirati njegove ilahije za koje mislim da nisu svjesni njihove vrijednosti, jer kako on voli kazati, on je islamski pjesnik.

Elif: Koja ilahija Vam se najviše dopada?

Hafiz: Pa sve mi se u principu sviđaju. Ali, kao što veli reis efendija, nakon ovih događanja, ilahija «Šehidi» je postala prepoznatljiva po svom tekstu, melodiji i izvedbi. Ali ima mnogo ilahija koje su podjednako dobre.

Elif: Kakav je Vaš stav o slušanju muzike?

Hafiz: Jusuf Islam je dao

intervju u «Preporodu» i govorio o muzici. Moj stav je da to mora biti u drugom planu kao ono što će lijepo i pozitivno probuditi u čovjeku. Činjenica je da ljudi neće imati jednoglasan stav, jer masa njih nema osjećaj i sluh ne prema muzici, već prema nijednoj umjetnosti. Sve treba dovesti do granice da ne bi došlo do pretjerivanja. Činjenica je da je ljudski glas najmilozvučniji i da se mi ne možemo odreći naše bogate povijesti, odnosno islamske muzike, jer je i učenje Kur'ana muzikalnost koja se mora poštovati. Onda postoje razni muzički instrumenti kao što je naj, koji bude ono što je lijepo.

Elif: Koji je učač Kur'ana za vaše uho najmilozvučniji?

Hafiz: Abdulbasit Abdussamed je najslušaniji i najpoznatiji učač u islamskom svi-

jetu. Ali znajmo da je Mustafa Ismail učitelj mnogim hafizima, posebno iz Egipta, kao što je Muhammed Ri'at. Egipćani su inače poznati hafizi. Imamo i turske učače, kao što je Ismail Bišer. To je, dakle, stvar ukusa, međutim, i tu postoje osnovni mekami, neko uči ovaj neko onaj. Ali meni je ipak najprihvatljiviji Muhammed Siddik Minševi. Za njega moj muhaffiz, šejh Ejman Rušdi Suvejdi, veli da kad njega sluša, ima osjećaj kao da ga u Džennetu sluša.

Elif: Da li se «Elif» čita u Zagrebu?

Hafiz: Ima ga na štandu u prodaji, ali ne znam koliko se dobro prodaje. Ja ga imam u svome uredu i redovno ga čitam. Ovom prilikom uredništvu «Elifa» želim puno uspjeha u daljem radu.

Razgovarao,
Džemo Redžematović

Hfz. ALILI: MISLIM DA JE NAJVEĆA POBJEDA OVDAŠNJIH MUSLIMANA ŠTO NEMA PODJELA IZMEĐU BOŠNJAKA I ALBANACA

upštine, gospodinom Krivokapićem, dobio sam dojam da muslimane čeka bolja budućnost. Impesioniran sam i mislim da je najveća pobjeda ovdašnjih muslimana što nema nekakvih podjela između Bošnjaka i Albanaca, kao što ih nema ni kod nas u Hrvatskoj. To sam također uvidio i na sastanku Mešihata sa reisos Cerićem i njegovim saradnicima.

Elif: Poznato je da učite ilahije, ali je nedavno izišao i Vaš CD na kojem ste proučili cior Kur'an? Komentar?

Hafiz: O tome sam uvijek razmišljao i džematlije su tražili snimanje Kur'ana. Dakle, o tome sam razmišljao i prije, a naročito poslije rata 1995./1996. Hvala Bogu što nisam to prije učinio, već se to desilo nakon što sam dobio idžazetnamu od šejha Ejme-

mislim da je to napravljeno dosta mehko i lagahno za uho. To je dosta stručno urađeno i namijenjeno je za muslimane i imame. Sada možemo izaći iz kompleksa kojeg smo imali na svjetskim takmičenjima, zato što nismo imali u našim medresama to što danas imamo. Ne potejujem prijašnje imame, ali sada je došlo vrijeme da i to treba dovesti, da tako kažem, do savršenstva.

Elif: Povodom Nove hidžretske godine, prošle godine je prvi put organizovana manifestacija večeri ilahija i kasida. Naši gosti su bili hor «Dulistan» iz Novog Pazara. Kakve su prilike da u narednim sličnim manifestacijama budete naš gost?

Hafiz: Pa ja uvijek kažem da sam raspoložen, međutim, sad posebno kad sam glavni

Hafiz Alili - jedan od najboljih učača Kur'ana na ovim prostorima

IZ POSJETE REISU-L-ULEME FEHIM EF. SPAHA CRNOJ GORI 1938. GODINE

Vjernici su reisa Spaha dočekali uz najveće počasti

Krajem jula 2005. godine Islamsku zajednicu Crne Gore posjetio je reisu-lulema Islamske zajednice Bosne i Hercegovine dr Mustafa ef. Cerić. Na ovom trodnevnom putovanju pratila ga je visoka delegacija bliskih saradnika. Kako je protekla ova posjeta, pisale su islamske informativne novine, "Elif", "Preporod", "Glas Islama" kao i crnogorski mediji.

Sjećanja o ovoj posjeti su i dalje prisutna, utisci svježi, komentari neizbježni, svako sa svog ugla, pozicije i namjere. Nas je ova posjeta podstakla da se prisjetimo u kakvoj je društvenoj zbilji jednog vremena protekla trodnevna posjeta reis-ul-uleme Kraljevine Jugoslavije, Fehim ef. Spaha, Islamskoj zajednici u Crnoj Gori prije 68. godina, tačnije u periodu od 3. do 5. oktobra 1938. godine.

Da bi se upoznao sa vjerskim, vjersko-prosvjetnim, kulturnim i ekonomskim stanjem muslimana, Fehim ef. Spaho je već u prvoj godini svoje visoke službe u svojstvu

Doček reisu-luleme Fehim ef. Spaha u Bijelom Polju (4. oktobar 1938. godine)

Reis-ul-uleme posjetio mnoge krajeve Kraljevine Jugoslavije. U Crnoj Gori je posjetio Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Plav i Gusinje a sljedeće 1939. Novi (Herceg Novi), Bar, Ulcinj, Podgoricu, Tuzi i Nikšić.

U pratnji člana svog užeg savjeta, gospodina Hafiz Abdulaha ef. Hzra i člana Sa-

rajevskog Ulema Medžlisa gospodina hafiz Ibrahima Riđanovića, krenuo je 03. oktobra 1938. godine na službeno putovanje po Istočnoj Bosni, Crnoj Gori i Kosovu. Put ga je vodio od Sarajeva prema Gorazdu i Čajniču. U 17. sati, reis-ul-ulema je doputovao u Pljevlja, pred kojim ga je na Metaljci dočekala veća grupa pljevaljskih mještana

na čelu sa Ajni ef. Bajraktarevićem, muftijom u penziji. U Boljanićima reis-ul-ulemu je priređen drugi doček, gdje ga je pozdravio gospodina Nazif Gočević, diplomirani filozof, a pred ulazom u Pljevlja, visoke goste dočekala je grupa konjanika i biciklista. Kroz dugi špalir građana, praćen gospodinom Šefki-begom Selmanovićem, reis efendija je krenuo pješice do slavoluka, pred koji ga je u ime građanstva pozdravio predsjednik gradske opštine, gospodin Bogdan Nenadić. Burnim aplauzom dočekan od građana svih vjera, mjesnih društava i velikog broja građana sa seoskog područja, reis je odgovorio na upućene pozdave, zatim je u vakufsko-mearifskom povjerenstvu primio imame, predstavnike vlasti, građane i predstavnike društava.

Nakon klanjanja akšam namaza, u Gajretovoj čitaonici održan je zajednički sastanak (konferencija) na kojem je uzeo učešća veliki broj građana. Tu je reis održao govor, čiji je prvi dio bio namijenjen aktuelnim pitanjima a ko-

ja su se ticala muslimana, a drugi dio govora je bio u vidu vaza, gdje je ukratko komentarisao ajet iz Kur'ana:

- Mi ćemo vas u iskušenje dovesti, malo strahom i gladovanjem, te gubljenjem imetka, života i ljetine. A ti obraduj strpljive. One koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: "Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti". To su oni kojima pripadaju blagoslovi od Gospodara njihova i milost; ti su na pravom putu. (Bekare 155-157).

Četvrtog oktobra, u 09. sati, visoki gosti su nastavili put iz Pljevalja za Bijelo Polje. U Šahovićima, goste su dočekali imami i veliki broj građana, na čelu sa Harunom ef. Lameževićem, šerijatskim sudijom. U Bijelom Polju ga je dočekaio predsjednik opštine, gospodin Jova Lazarević, koji je poželio dobrodošlicu održavši pozdravni govor, na kojem je reis-ul-ulema uzvatio, zatim je burnim aplauzom prisutnih građana pošao u medresu, gdje je pored imama - uleme, primio i veliki broj džematlija iz okolnih sela, koju je predvodio Ilijas Dobardžić. Uzvrativši posjetu predsjedniku opštine, reis-ul-ulema je srdačno ispraćen na put prema Beranama.

U Bioči, na granici opštine Berane, goste su dočekali predstavnici vlasti i najugledniji građani na čelu sa narodnim poslanikom sreza beranskog, gospodinom Zarijom Joksimovićem. Tu je reis efendiju pozdravio predsjednik budimske opštine gospodin Tomica Čukić, nakon čega je reis odgovorio, izrazivši svoju radost da i ovdje nailazi na bratsku ljubav muslimanskog i pravoslavnog stanovništva, pozivajući prisutne da tu ljubav i dalje gaje i pro-

Kratka biografija Fehim ef. Spaha

Fehim ef. Spaho je rođen u Sarajevu 1877. godine. Potiče iz ulemanske sarajevske porodice. Završio je šerijatsko-sudačku školu. Godine 1896. imenovan je u šerijatski Sud u Sarajevu. Do 1908. godine službovao je kao kadija u Sarajevu. Bio je službeni tumač za turski jezik a iste godine postao je vladin knjigovođa, pa vladin podsekretar, zatim sekretar a od februara 1919. do oktobra 1920. načelnik Ministarstva vjera u Beogradu.

Na lični zahtjev, vraćen je u Sarajevo, gdje je bio viši vladin savjetnik i predsjednik odsjeka za vjere.

Fehim Spaho se bavio prevodilačkim i naučnim radom. Godine 1936. postavljen je za naiba Islamske zajednice u Sarajevu, a iste godine imenovan je za predsjednika Vrhovnog šerijatskog suda u Sarajevu.

Među tri kandidata, na sjednici Izbornog tijela, izabranih članova Vakufsko-mearifskih sabora u Sarajevu i Skoplju, za Reis-ul-ulemu, izabran je Fehim ef. Spaho, 20. aprila 1938. godine, a primopredaja menšure je obavljena 9. juna 1938. godine u Carevoj džamiji.

Za vrijeme njegovog mandata izbio je Drugi svjetski rat u kome su se muslimani i Islamska zajednica našli u teškoj situaciji.

Preselio je 13. februara 1942. godine i pokopan u haremu Begove džamije u Sarajevu.

dubljuju na sreću Kralja i Otadžbine. Praćeni dugom povorkom, visoki gosti su krenuli u Berane, gdje ih je čekala velika masa svijeta. U ime građana reis-ul-ulemu je pozdravio gospodin Bogdan Obradović, učitelj, a zatim gospodin Hamdija Ramhusević, u ime Vakufsko-mearifskog povjerenstva. U hotelu "Jugoslovenska kruna" visokim gostima je priređen banket i tu je održano nekoliko lijepih govora. Poslije ručka, reis je primio imame, predstavnike društava i građana, a zatim je nastavio putovanje u Plav.

U Murini, vosoke goste dočekao je veliki broj uglednih građana, koji su ih otpratili za Plav. Na ulazu u Plav, resus-ul-ulemu je pozdravio gospodin Husein ef. Redžepagić, imam u penziji. Praćeni dugom povorkom građana, reis ef. je prošao kroz svečano iskićeni grad. Posjetio je mjesnu čitaonicu, pred kojom ga je pozdravio gospodin Esad Šabović, student iz Plava. U čitaonici je održana veoma posjećena konferencija, poslije koje je reis ef. klanjao akšam namaz u prepunoj mjesnoj džamiji.

Nakon noćnog odmora u kući Huseina Redžepagića, kod kojeg je reis bio gost, sljedećeg dana, 5. oktobra, u pratnji predsjednika Vakufskog povjerenstva, gospodina Rama Medunjanina i narodnog poslanika gospodina Novice Popovića, visoki gosti su krenuli za Gusinje u 8 sati. Varoš je bila svečano ukrašena. Pucnjevi prangija najavili su dolazak visokih gostiju. U varoši, reisa i njegovu pratnju pozdravio je predsjednik vakufsko-mearifskog povjerenstva, gospodin Salih Nikočević. U zgradi povjerenstva visokim gostima priređen je doček uz prisustvo velikog broja građana, kojom su prilikom govorili gospodin Alija Drljević, šerijatski sudija i prota gosp. Šekularac. Nakon održane konferencije, visoki gosti su nastavili putovanje preko Čakora.

U sljedećem broju, posjeta Herceg Novom, Baru, Ulcinju, Podgorici, Tuzima i Nikšuću.

Bajro Agović

Bijelo Polje kroz povijest islama (III)

Nastanak škola i obrazovanje

Školovanje muslimana za vrijeme otomanske vladavine predstavlja dio islamske kulture i civilizacije. Razni Kur'anski propisi na kojima se temelji islam i Muhammedovi a.s., hadisi ističu da je obavezna vjerska dužnost svakog muslimana i muslimanke da izučavaju nauku. Prve i najstarije škole muslimana bile su džamije. One su odigrale značajnu ulogu kao vjerski, kulturno-prosvjetni i politički centri. Pored obavljanja dnevnih obreda, džamije su služile za održavanje vjerskog i poučnog sadržaja. Na području bjelopoljske kaze u XIX-om vijeku postojalo je više početnih škola - mekteba. Škole su u početku bile u džamijama a kasnije su uz džamiju podizani razni objekti. U narodu su ove škole bile poznate pod nazivom "mejtefi". Učitelj se zvao mualim ili mukatib (učitelj pisanja). Mektebe su pohađala i muška i ženska djeca. Djeca su učila čitanje, pisanje, neka poglavlja iz Kur'ana i osnove vjerskih obreda. U ovim školama nije bilo određeno koliko će trajati školska godina, niti je bilo propisano doba starosti učenika i učenica.

Iako je 1846. godine prosvjetna komisija u Carigradu izradila projekat za javnu nastavu, a 1847. godine u Turskoj osnovano Ministarstvo prosvjete, tek 1847. godine Turska je izdala školski zakon za cijelu državu. U bjelopoljskoj kazi ovaj zakon je iste godine stupio na snagu, od kada imamo i prve pomene islamskih vjerskih škola na ovom prostoru.

Osnovna nastava, po ov-

Bjelopoljski park - mjesto nekadašnje džamije iz XVII vijeka

om Zakonu bila je obavezna za mušku djecu od 7-11 godina, a za žensku od 6. do 10. godine. Izuzetak su činila tjelesno i duševno slaba djeca. Sibijan mektebi u kojima se obavljala nastava podizala se u svakoj mahali i selu. U periodu od 1869.god. do 1877. godine u bjelopoljskoj kazi je bilo od 11 do 27 mekteba, a u samom Bijelom Polju bilo ih je tri. Nastava je trajala četiri godine. Pored vjeronauke, učilo se pisanje, računanje, istorija i zemljopis. Predavanja su držana dva puta dnevno. Podaci nam kazuju da je školske 1896/97. godine na području bjelopoljske i vraneške kaze postojalo 20 Sibijan mekteba, od kojih je 6 bilo u samoj varoši Bijelo Polje. Školske 1900/01. u Bijelom Polju je postojao jedan ženski i tri muška mekteba. Svi učitelji u mektebi-

ma morali su biti sa propisanom kvalifikacijom. Učitelj nije mogao biti mlađi od 25. godina, niti onaj koji se ogriješio o zakon ili je bio kažnjen. Svaka tri mjeseca učitelji su bili dužni da podnesu izvještaj komisiji o broju učenika i predenom gradivu. Roditelji i staratelji su bili dužni da šalju djecu u školu, a neodazivanje ovome povlačilo je novčanu kaznu koja se predavala sandžačkoj blagajni i služila je za školske potrebe.

U sibijan mektebima vladalo je pravilo "da se znanje upamti, najbolje ga je naučiti napamet", zato se učenje napamet njegovalo u velikoj mjeri.

U gradskim mektebima postojali su udžbenici iz kojih se učilo, dok se u selima učilo bez ikakvih knjiga - napamet. Kur'an se izučavao kao osnovna Knjiga

muslimana, u kojoj postoji objašnjenje za sve.

U sarajevskom vilajetskom listu "Bosna" objavljenom mjeseca marta 1871. godine, Sulejman Ćatib (pisar) iz bjelopoljskog kadiluka navodi "da je u Bijelom Polju podignuta niža srednja škola Ruždija. Zgrada Ruždije nalazila se u centru varoši uz hadži- Nedar Mehmed-aginu džamiju. Od 1905. godine premeštena je u novu zgradu građenu za tu svrhu (danas je to zgrada Zavičajnog muzeja). U Ruždiji su učili: Kur'an, aritmetiku, gramatiku, higijenu, zemljopis, sintaksu, pravopis, crtanje, arapski jezik, persijski jezik, francuski i srpski jezik.

Pripremili:

*Nijaz Mušović
Rahmana Hamidović*

AKTUELNO

Ptičji grip

Čovjeku se ne smije zabraniti kretanje i putovanje osim u izuzetnim situacijama, kad ta zabrana podrazumijeva opštu korist, kao što je to uradio halifa Omer ibn-Hattab kad je zabranio putovanje u zemlje Šama zbog kuge koja je harala u tom području. I Omer je to učinio pokoravajući se naredbi Allahovog Poslanika, a. s., koji je rekao: "Ako čujete da se u nekoj zemlji pojavila kuga, ne idite tamo. A ako se nađete u toj zemlji, ne izlazite iz nje bježeći od kuge".

Od 80-tih godina i pojave HIV-a, lista virusa koja je prešla sa životinja na ljude rapidno je narasla: hantavirusi, SARS, majmunske boginje, ptičja gripa. Osim HIV-a, niti jedan od navedenih nema pandemijski potencijal, osim, i možda, s izuzetkom, ptičji grip.

Rano ove godine, zdravstveni radnici upozorili su na mogućnost pojave ptičjeg gripa u velikim razmjerima. Najgornji scenario razvijao se u smjeru globalne epidemije - pandemije, poput one koju je 1918. i 1919. izazvala španska gripa i uzela 20 miliona života širom svijeta.

ZNACI I SIMPTOMI

Nije jasno poznata dužina inkubacije ptičjeg gripa: čini se da je inkubacijski period 1-5 dana, a katkada jedina indikacija bolesti bude blagi konjunktivitis, kaže dr med. Martina Ljubić. Ovo je opisano kao primjer, a u prilog činjenici da ne postoji tipična simptomatologija baš ptičjeg gripa, a ne da svaka prehlada ili upala oka automatski označava ptičji grip. Najčešći znakovi slični su onima humanog gripa: kašalj, povišena temperatura, grlobolja, bolovi u mišićima. Ljudi zaraženi najvirulentnijim tipom ptičjeg gripa - virusom (A) H5N1 - mogu razviti po život opasne komplikacije, poput virusne upale pluća ili akutnog respiratornog distresa (u slobodnom prijevodu to označava otkazivanje plućne funkcije), što bude i najčešći uzrok smrti.

TIPOVI VIRUSA GRIPA

Virusi gripa podijeljeni su

u 3 grupe - A, B ili C, zavisno o strukturi. Virus tipa A najveći je negativac i zaslužan je za smrtonosne pandemije, dok je virus tipa B manje opasan i uzrokuje manje, lokalizovane pojave bolesti. Manje uobičajen i više stabilan je tip C koji ima najblaže simptome. Tip A može zaraziti i ljude i životinje, uključujući ptice, konje, kitove i ribe. S obzirom na svoje površinske proteine hemaglutinin (H) i neuraminidazu (N), virusi gripa podijeljeni su u subtipove. Moguće kombinacije iznose 15 HA subgrupa i 9 NA subgrupa, no isti se mogu kombinovati s drugim subtipovima. Najmanje 15 subtipova pogađa ptice, od kojih je H5N1 najvirulentniji (hemaglutinin 5 i neuraminidaza 1). Sve do nedavno, ti su se ptičji uzorci rijetko nalazili van pernatih tijela, to jest u ljudima ili životinjama (isključujući svinje).

KAKO LJUDI DOBIJU PTIČJI GRIP?

Močvarne ptice-selice smatraju se glavnim prenosnikom ptičje gripe. Čak i kada nisu zaražene gripom već samo nose virus, takve ptice u svojim migratornim pobudama mogu prenijeti zarazu na druge vrste, pogotovo na domaće kokoši, čurke i patke, što rezultira velikim pomorom u čak jednom danu. Iz istog razloga, dakle zbog divortarnog distresa (u slobodnom prijevodu to označava otkazivanje plućne funkcije), što bude i najčešći uzrok smrti.

ip u principu neće zaraziti čovjeka, no od 1997. kada je izbio u Hong Kongu i inficirao 18 ljudi, od kojih je 6 umrlo; izvještava se o slučajevima oboljenja ljudi od ptičjeg gripa u Holandiji, Kanadi i širom Azije. Ljudi su se većinom zarazili u kontaktu sa zaraženom perad ili površinama kontaminiranim bolesnim pticama.

PRENOS S PTICE NA ČOVJeka

Otpirlike ide ovako: zaražene ptice močvarice, pritom i selice, nose virus i siju ga okolo putem nazalnih sekreta i drugih izlučevina. Domaće ptice zaraze se iz kontakta s takvim pticama ili putem kontaminirane vode, hrane ili tla. Takođe mogu i inhalirati virus, što je način na koji se ljudi zaraze svojom gripom. Ptičji grip se potom ubrzano širi unutar jata, s farme na farmu putem traktora i druge opreme, kaveza, putem odjeće i obuće radnika. Toplina uništava virus, no na niskim temperaturama može produženo živjeti. Otvorene tržnice, gdje se perad i jaja često prodaju u prenatranim i nehygienjskim uslovima, jesu leglo infekcije odakle se ista širi u zajednicu.

VIRUS H5N1

U svjetlu trenutne epidemije, 2 subtipa gripa pokazala su se posebno opasnim - (A) H7N7 od kojeg su oboljeli peradarski radnici u Holandiji i (A) H5N1, koji je zaslužan za većinu smrti ljudi i ptica u Aziji. Od navedenih, (A) H5N1 smatra se posebno opasnim iz nekoliko razloga: direktni prenos H5N1 prvi je poznati virus koji je prešao s ptica na ljude, 1997. u Hong Kongu. Još su 2 subtipa izazvala bolest kod ljudi, no ni jedna tako ozbiljna poput H5N1. Smrtnost iznosi skoro 100% u ptica i oko 50% u ljudi. Zato se smatra jako opasnim. Ptice koje prežive mogu prenositi virus još 10 dana i tako povećavati širenje. Od 2003. godine stotine miliona ptica je ubijeno.

RIZIČNI FAKTORI

1) Kontakt s bolesnim pticama ili površinama kontaminiranim njihovim perjem ili izlučevinama. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) je potvrdila limitirani broj slučajeva prenosa ptičjeg gripa s čovjeka na čovjeka. Dok takva pojava ne postane proširenija, inficirane ptice i njihov materijal predstavljaju

najveći rizik.

2) Uzorak prenosa na ljude i dalje je zagonetka. Mala djeca čini se da su posebno osjetljiva na virus. Neki naučnici spekuliraju da je dovoljno samo udisanje inficirane prašine ili fecesa. S druge strane, desetine hiljada nezaštićenih peradarskih radnika u Aziji ipak nijesu razvili bolest. U ovom trenutku još je premalo ljudi bilo zaraženo da bi se moglo znati ili barem detaljnije spekulirati o svim mogućim rizicima.

LJUEČENJE

Optimalni bi tretman bilo vakcina. U SAD-u se pojavila eksperimentalna vakcina francuskog proizvođača koju još nije odobrila FDA i potrebno je ispitati na mladim ljudima i starijim od 65 godina. Mentalno je aktualna vijest o vakcini koju su proizveli Madari i koja navodno štiti i ptice i životinje od H5N1 virusa. Vakcina je ispitana na oko 100 dobrovoljaca, među kojima je bio i mađarski ministar zdravlja. Mađarska kaže da će, kada pokrene proizvodnju, moći proizvesti 500.000 doza vakcina nedjeljno, te da će kasnije moći proizvodnju povećati na desetine miliona doza ako bude potrebno. Procijenjeno

je da će za 10 miliona stanovnika Mađarske biti potrebno 3,5 miliona doza. Pitanje je naravno, ako dođe do pojave soja kojeg se bojimo, znači novog soja-potomka ptičjeg i ljudskog gripa, kako će taj virus tačno izgledati jer bi se tek onda mogla raditi i određena vakcina za njega.

Trenutna terapijska opcija zove se oseltamivir (tamiflu), koji prevenira bijeg virusa iz ćelije domaćina. Pritom nije jasno kako bi se oseltamivir ponašao protiv H5N1, a preliminarne studije su pokazale kako bi virus mogao vrlo brzo postati rezistentan na oseltamivir. Što je još važnije, oseltamivir se mora uzeti unutar 2 dana od pojave simptoma da bi bio efikasan, što i nije baš praktično izvodljivo. Oseltamivir je pritom i skup te ograničene dostupnosti. Kao alternativa, spominje se zanamivir.

PREPORUKE ZA ONE KOJI PUTUJU U ZEMLJE ZAHVAĆENE PTIČJIM GRIPOM

Izbjegavati seoska područja, male farme i kontakt s peradi. Izbjegavati otvorene tržnice peradi i jaja. Perite ruke, imajte sa sobom priručne dezinficijense na bazi alkohola za pranje ruku, kada vam slavina i tekuća voda nisu dostupne. Pazite na djecu koja vole gurati prste u usta i ne peru ih dovoljno dobro. Izbjegavajte sirova jaja i proizvode od sirovih jaja. Vakcinirajte se protiv gripa. Vakcina protiv ljudskog gripa neće vam pomoći protiv ptičjeg, ali može pomoći u sprječavanju simultane infekcije ptičjom i humanom gripom. Što se pripreme peradi tiče, još nije zabilježen slučaj zaraze ingestijom, iako je jednom H5N1 pronađen kod smrznute patke. Toplina uništava virus, stoga prema SZO perad pripremljena za jelo termalnom obradom ne predstavlja prijetnju. Perite ruke prije i nakon obrade peradi i brišite ih papirnim maramicama za jednokratnu upotrebu. Preporučuje se priprema peradi na najmanje 82 C. Izbjegavajte sirova ili nedovoljno kuvana jaja i proizvode koji ih sadrže: majonez, sosove, kremaste kolače i slično.

Pripremio:
M. Demirović

Gdje leže motivi fenomena islamističkog terora

Muslimani imaju pravo na svoj način života

VLADIMIR SIMONOV,
NOVOSTI

Posljednji teroristički akti u Londonu i egipatskom Šarm-el-Šeiku, potresli su Ruse ništa manje nego stanovnike drugih zemalja. Svakodnevni terorizam, koji dolazi iz Čecenije još nije Ruse učinio bezosečajnim robotima, koji eksplozije doživljavaju kao zakonomjernost življenja poput zalazaka sunca i svitanja. Kako je pokazala najsvježija anketa, 79 odsto Rusa danas se plaši da će postati žrtva terorista - da će poginuti od eksplozije ili biti ustrjeljeni.

Uparedo s tim, na masovnom nivou, kao i u središtu pažnje ruskih analitičara, pojačava se želja da se spoznaju motivi ljudi koji tvore to globalno zlo. Tome se dodaje i za ruski nacionalni karakter karakteristična bolećivost u odnosu prema odbačenima i onim koje progone vlasti. A upravo takav oreol katkada okružuje teroriste u percepcijama običnog čovjeka.

Preciznu analizu te ruske psihološke anomalije daje čuveni pisac Viktor Astafjev u priči posvećenoj sudbini seoskog ubice. Seljani sami love zločinca, ali kada se na njihov poziv pojavljuje milicija, oni staju na njegovu stranu i za njega traže milost. Ubica vrlo brzo u očima mase stiče status žrtve. U primjeni na međunarodne teroriste taj psihološki paradoks se ispoljava u težnji da im se pridje "kao ljudima", da se shvati koji su razlozi ili okolnosti pretvorile običnog čovjeka u porod pakla. "Islamistički teroristi, takođe su ljudi, u njihovoj motivaciji nema ničeg

čega nema u ljudima drugih religija" - tvrdi na novinskim stranicama istaknuti ruski akademik.

Pristalice tog netradicionalnog pravca naučne misli ne žele da u teroristima vide samo religiozne fanatike, zatrovane mržnjom prema zapadnom društvu, koji maštaju o stvaranju svjetskog halifata. To je suviše jednostavno da bi bilo tako. Naravno, međunarodni terorista ima odnos prema islamu, ali to treba objasniti ne prirodom same religije već istorijskim okolnostima u kojima su se našle islamske teritorije i države. I to ne uvijek svojom voljom. Šta ima zajedničkog između takvih žarišta terorizma kao što su Bliski istok, Avganistan i Irak? Njih ujedinjuje uporno i najčešće neprijateljsko mješanje "bije" civilizacije Zapada u lokalni način života. Ukoliko uporedimo prve planove podjele britanske Palestine između Judeja i Arapa sa onom konačnom varijantom, fiksiranom u poznatoj rezoluciji OUN 1947, onda nam pada u oči jedna poražavajuća činjenica: površina arapskih zemalja smanjena je zbog višegodišnjih diplomatskih manipulacija Zapada za nekoliko puta. A da ne govorimo o teritorijama koje su kasnije otrgnute od strane Izraela kao ratni trofeji.

Sa svoje strane, Avganistan je postao žrtva najprije sovjetske agresije, a potom geopolitičkog rivalstva tadašnjih supersila - Rusije i SAD. Kasnije su u Iraku i Avganistanu te šeme mješanja dopunjene banalnom okupacijom zemalja od strane američke armije. Lokalne vođe, koji su se pojavili u posljednje vrijeme u Kabulu

i Bagdadu, frapantno podsjećaju svojim zavisnim statusom na radže i druge namjesnike, pomoću kojih je Britanija nekada tlačila Indiju i Pakistan.

Potrebno je istini pogledati u oči. U suštini, države i teritorije, koje igraju ulogu inkubatora terorizma, umnogome se danas nalaze pod inostranom vladavinom. I zar se upravo taj slovesni obrt ne može pronaći u rezoluciji Generalne skupštine OUN iz 1972, koja proklamuje "legitimitet korišćenja od strane naroda, koji se nalaze pod inostranom vladavinom svih postojećih metoda borbe za samoopredjeljenje i nezavisnost". Rasuđujući na taj način, logično je da se dođe do zaključka da se, na primjer, SAD, Britanija i druge zemlje u sastavu iračke koalicije nalaze sada u stanju rata protiv snaga koje koriste metode otpora, koje su ozakonile Ujedinjene nacije. A u ratu je kao u ratu. Bombe ne biraju žrtve. Vrijedi li se brinuti u slučaju kada u partizanskim napadima koristimo sada taj termin - ginu "nizašta krivi mirni ljudi, starci, žene i deca".

U svim ratovima, počev od Drugog svjetskog, broj civilnih žrtava uvijek je premašivao armijske gubitke. Britanske starješine koje su naredile krvavo bombardovanje Drezdena teško da su brinule o bezbjednosti nevinitih staraca, žena i djece. Uz to, građani demokratskih zemalja Zapada - zbog toga i jesu te zemlje demokratske - snose najveći dio odgovornosti za poteze svojih vlada. Teorijski govoreći, ti potezi su se mogli presjeći, ili promijeniti da je za to postojala volja dovoljnog broja birača. Umjesto toga,

većina stanovnika SAD i Britanije više je voljela da izabere Džordža Buša i Tonija Blera za lidere u novom mandatu, samim tim preuzimajući na sebe dio rizika skopčanog sa takvom odlukom. Pored ostalog i rizika za sopstvene živote.

To, naravno, ne znači da se borba protiv terorizma treba obustaviti. Ali, vjerovatno, treba promijeniti njene metode i izabrati drugi teatar vojnih dejstava. Na primjer, vjerovatno bi imalo smisla započeti postepeno redukovanje zapadnog prisustva, prije svega vojnog, na teritorijama koje su danas pretvorene u generatore terorizma. To bi izmaklo tlo ispod nogu propovjednika teorije "oslobađanja od inostrane vladavine". Međutim, Džordž Buš je još jednom isključio skorašnje povlačenje vojske iz Iraka. "Oni (teroristi) ne shvataju karakter i snagu Sjedinjenih Država", izjavio je predsjednik. Nikome u njegovoj administraciji nije palo na um da je, možda, pravilnije obrnuti: Vašington ne shvata karakter i snagu fenomena koji se suprotstavlja i njemu, i cjelokupnom civilizovanom svijetu.

Put ka teškoj i ne skorijoj pobjedi nad terorizmom leži, po svoj prilici, u odlasku inostrane vojske iz Iraka, Avganistana i palestinskoj autonomiji, kroz potvrđivanje prava arapskog svijeta na svoj, a ne zapadni način života, kroz traganje Zapada za alternativnim izvorima energetske sirovine, pored ostalog i u Rusiji, kroz pomirenje Sjedinjenih Država sa toliko omraznutim im Protokolom iz Kjota, kroz angažovanje u borbi muslimanstva istinski vjernog Kur'anu. ■

ELIF

gazetë islame

Porosia e Bajramit

HAXHI JUSUF GJOKAJ
MYFTIU I BASHKËSISË ISLAME NË MAL TË ZI.

Në emër të Allahut Mëshiruesit Mëshirëbërësit

I Lartësuar është Allahu dhe i pastër nga çdo e mejë. Përhëndetjet dhe selamet qofshin mbi të dërguarin Muhammedin a.s..

Të dashur besimtarë.

Islami është udhëzimi i përkryer. Ai e ka shumë të qartë botëkuptimin e vet mbi jetën e gjithëmbarshme të njeriut. Qëllimi i tij është të krijojë individë të shëndoshë dhe shoqëri të shëndoshë.

Në Kur'an qorton:

"All-llahu me të vërtetë më së shumti i do ata që janë me shpirt e me trup të pastër." (El-Bekare, 222)

Virtyti më i lartë në Islam është, të keshë shpirtin dhe trupin e pastërt.

Islami si fjala e fundit e urtësisë hyjnore kërkon nga muslimani i vërtetë që ta fisnikërojë dhe ta edukojë në ndërgjegje si anën shpirtërore ashtu edhe anën trupore të qënies së tij, në mënyrë që pamja e tij të duket sa më e

mirë.

Islami edhe këtu konfirmon unitetin e tij bipolar,

duke u përcaktuar për mesin e artë dhe duke vendosur ekuilibër të shkëlqyeshëm.

Ky ekuilibër i dy komponenteve të qenies njerëzore e gjeti konfirmimin më të plotë dhe më të shprehur në lutjen islame që quhet agjërimit.

Pesë namaze gjatë ditës me pastrimin e gjymtyrëve më të ekspozuara të trupit prej të cilëve i pari falet para lindjes së diellit, kurse i fundit thellë natën paraqesin goditje të fortë, pothuajse të ashpër kundër rehatisë dhe përtacisë.

Çdo musliman, duke i qëndruar besnik këtyre udhëzimeve është i detyruar ta kultivojë dhe ta ruajë pastërtinë dhe shëndetin e trupit të tij si dhe pastërtinë e shpirtit të tij.

Njeriu i rregullt dhe me trup të pastër është i gatshëm t'i pranojë dispozitat fetare sa i përkasin pastërtisë së shpirtit.

Ky është muaji i mëshirës, faljes dhe amnestisë hyjnore nga ndëshkimi i merituar. Jep mbarësi, tërheqë vëmendjen nga hutimi, fal dhunti, ndritëson mendjen dhe kur (rastësisht) kalojmë pranë së keqes, kalojmë duke e ruajtur

karakterin e vet.

Agjëruesit fillojnë të pakësojnë fjalët e tyre të pavlera, të distancohen nga thashethemet, nga përgojimi dhe të lidhin miqësi me heshjen e të urtëve, atë që shoqërohet me mendim.

Dhe mbas një mobilizimi me virtyte të këtitilla, atyre u shtohet forca dhe vullneti që të jenë të këtitillë edhe pas këtij muaji.

Falenderoj dhe lus Zotin që të na udhëzojë në rrugë të drejtë dhe që të na shpërblejë në këtë botë dhe në botën e ardhshme.

Dhe, ja që erdhi Fitri Bajrami, pra, le ta festojmë atë në mënyrën më të bukur e kjo është të vizitosh të afërmit dhe të largët, miq e dashamirë. Të i urojmë festën njëri tjetrit duke ju lutur Allahut që të na i pranojë Ibadetet dhe lutjet gjatë Ramazanit. Duke i dëshiruar njëri tjetrit fat të mbarë dhe kënaqësi në jetë. Në emër të kësaj përzemërsisht iu uroj Gëzuar Fitri Bajramin, Bajram Mubarak Ulsun.

BAJRAMI, KREMTIM I FITOREVE

Përcjellja e ramazanit

MR. BASHKIM ALIU

Sot është dita e Bajramit, dita e kremtimit të asaj periudhe të bujshme një mujore të Ramazanit me adhurim, veprim konstruktiv, aktivitete produktive, pastrim të shpirtit dhe ngritje në piedestalet më të larta të botës morale dhe shpirtërore.

Pa kufij e falenderojmë Allahun e madhërishtëm i Cili na mundësoi që muajin e Ramazanit ta kalojmë me agjë-

rim, adhurim intenziv dhe aktivitete të bujshme fetare. Krahas pesë kohëve të namazit, e falëm edhe namazin e teravisë, poashtu edhe namaze të tjera vullnetare-nafile, e në veçanti në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit e falëm namazin e natës; e kemi shpërguar Kur'anin më tepër se çdo herë, i kemi çuar salavate edhe më tepër të dërguarit të Allahut-Muhamedit [sal-lallahu alejhi ve sellem], kemi qenë më të bashkuar se çdo herë, kemi qenë unik në ve-

primet, mendimet dhe ndjenjat tona. Në të gjitha anët e botës, muslimanët janë ngritur në syfyr, kanë bërë iftar, kanë falë teravi, xhamitë kanë qenë përplotë me xhemat, dhe kjo flet për begatinë e unitetit në muajin e bekuar të Ramazanit.

Kështu, pas gjithë këtyre veprimeve dhe aktiviteteve në muajin e bekuar të Ramazanit, vjen dita e kurorëzimit të gjithë kësaj veprimtarie me kremtimin e festës së fitër

Bajramit duke e madhëruar Allahun dhe falenderuar Atë për të mirat e panumërta që na i fali.

Me rastin e përcjelljes së Ramazanit dhe kremtimit të festës së Bajramit, muslimani përshkohet përnjëherë nga ndjenjat e gëzimit dhe brengosjes.

Nga njëra anë, brengoset për kalimin e këtij muaji të madhërishtëm, muajit të pastrimit shpirtëror, humanizimit të shpirtit dhe pasurimit të

njeriut me vepra të mira, muajit të solidaritetit, humanitetit, begative të shumta dhe suksesëve të shumta të muslimanëve si në të kaluarën, poashtu edhe sot.

Nga ana tjetër, besimtari përshkohet nga ndjenjat e gëzimit me atë që kremton fitoret e veta në këtë muaj të bekuar, mburret me sukseset e veta në mposhtjen e epshit, edukimin e shpirtit dhe pastrimin e zemrës, gëzohet për ndihmën që ia dha Allahu i Madhërishtëm që ta kalojë kë-

të muaj të bekuar me ibadete të shumta dhe në mënyrë të denjë.

BAJRAMI, DITË E SHPËRBLIMEVE

Është e ditur mirë se punëtori kur e kryen punën e vet, e pret edhe pagesën apo kompensimin për punën e kryer. Allahu xh.sh. nuk e la njeriun duar thatë, por për punën dhe mundin e tij në muajin e Ramazanit, i përgatiti shpërblime të veçanta në ditën e Bajramit dhe këtë ditë e quajti ditë të shpërblimeve për besimtarët e devotshëm të cilët iu përgjigjën thirrjes së Allahut të Madhërishtëm dhe iu përmbajtën porosive të Tij dhe të dërguarit të Tij që çdo çast të Ramazanit ta shfrytëzojnë maksimalisht, dhe ja tash, pas gjithë asaj pune të frytshme, pason shpërblimi i Allahut dhe gëzimi i muslimanëve për suksesin e arritur në këtë muaj të bekuar.

Taberaniju transmenton se i dërguari i Allahut ka thënë: *"Në Bajramin e Ramazanit melekët rreshtohen rreth rrugës dhe thërrasin: Zgjohuni o musliman, shpejtoni te Zoti juaj fisnik i Cili jep të mira dhe i dyfishon ato: Unë ju kam urdhëruar që netët t'i kaloni në ibadet dhe e kryet atë; u kam urdhëruar që ditën të agjëroni dhe keni agjëruar dhe kështu e keni dëgjuar Zotin tuaj. Për atë, pranoi shpërblimet tuaja"*.

E kur ta falin namazin e Bajramit, një thirrës thotë: *"Dëgjoni mirë! Allahu juaj me të vërtetë ua ka falur mëkatet. Tash kthehuni të kënaqur në shtëpitë e juaja! Kjo është ditë shpërblimi, dhe kjo ditë thirret në qiell ditë shpërblimi"*.

Bejhëkiju transmenton se i dërguari i Allahut ka thënë: *"Allahu iu drejtua melekëve me pyetjen: Si shpërblehen ata të cilët e kryejnë obligimin e vet? Melekët iu përgjigjën: O Krijuesi ynë, ate e pret shpërblimi. Do t'iu thotë Allahu: Më bëheni dëshmitar se Unë do t'i shpërblej për agjërimin dhe namazin me kënaqësi dhe falje. Pastaj i Lartësuar, duke i shikuar të gjithë falësit në Bajram me një shikim mëshirues dhe mëshirëplotë*

tha: Më luteni Mua, robët e Mi! Pasha Lartëmadhërinë Time, çdo kush që do të më

"Në Bajramin e Ramazanit melekët rreshtohen rreth rrugës dhe thërrasin: Zgjohuni o musliman, shpejtoni te Zoti juaj fisnik i Cili jep të mira dhe i dyfishon ato: Unë ju kam urdhëruar që netët t'i kaloni në ibadet dhe e kryet atë; u kam urdhëruar që ditën të agjëroni dhe keni agjëruar dhe kështu e keni dëgjuar Zotin tuaj. Për atë, pranoi shpërblimet tuaja"

lutet Mua sot për vendin e vet në ahiret, do të ia pranoj, edhe për këtë botë Unë do ta shikoj me kujdes; bëhuni të kënaqur me Mua, edhe Unë do të jem i kënaqur me ju. Shpërndahuni të falur me faljen Time!"

FILUZOFIA E FESTAVE ISLAME

Çdo popull, etnitet dhe shoqëri i ka festat e veta të cilat i feston dhe me të cilat mburret për ngjarje të rëndësishme në historinë e ekzistimit të vet.

Edhe muslimanët i kanë festat e veta, e ato janë: Festa e Fitër Bajramit dhe festa e Kurban Bajramit. Nesaiju dhe Ibn Hibbani transmentojnë prej Enesit i cili thotë: *"Kur u shpërngul Muhamedi [sal-lallahu alejhi ve sel-lem] prej Meke në Medinë, banorët e Medinës i kishin dy festat e tyre ku argëtoheshin dhe dëfreheshin. Muhamedi [sal-lallahu alejhi ve sel-lem] u tha: Allahu xh.sh. këto dy festa, ju ka zavendësuar me dy më të mira: Bajramin e Ramazanit dhe atë të Kurbanit"*.

Urtësia e festave Islame qëndron në atë se ato nuk paraqesin thjesht përkujtim të një date të rëndësishme që ka ndodhur në të kaluarën e popullit përkatës dhe tashmë nuk përsëritet me asgjë tjetër pos se me kremtim dhe përkujtim të saj, por festat në Islam janë reale, gjegjësisht festimi dhe kremtimi është real sepse pason pas punës dhe kontributit që e jep çdo besimtar, e nuk është thjesht përkujtim i një date që ka ndodhur në të kaluarën.

Kështu, në festën e Fitër Bajramit, besimtari e feston mundin e vet që e dha në muajin e Ramazanit përmes agjërimit, namazit, ibadeteve

tjera, ngadhënjimit mbi epshin dhe egon, humanizimit të shpirtit dhe pastrimit të

zembrës. Pra, feston pasi ka arritur rezultate dhe ka shënauar suksese konkrete.

Poashtu, edhe në festën e Kuran Bajramit, besimtari feston për therrjen e kurbanit me të cilin gjest solidarizohet me të varfërit, poashtu disa muslimanë e festojnë edhe kryerjen e kushtit të pestë të Islamit - Haxhin, ndërkaq muslimanët e tjerë të cilët nuk e kanë mundësinë e realizimit të ndonjëres prej këtyre veprimeve, u bashkangjiten vëllezërve të vet në gëzimin dhe shënimin e fitoreve e sukseseve të rëndësishme.

Shikuar nga një aspekt tjetër, muslimani këtë festë e feston edhe përmes një ak-

tiviteti tjetër të rëndësishëm në veçanti për njeriun bashkëkohor, vizitën e të afërmeve dhe vëllezërve të vet.

Me fjalë të tjera, në këtë kohë kur bota vuan nga shpërbërja e familjes dhe izolimin e njeriut e shtimin e ndjenjës së egoizmit, në ditën e Bajramit në veçanti preferohet vizita e të afërmeve dhe vëllezërve musliman, e me këtë forcohen lidhjet mes muslimanëve, shtohet dashuria mes tyre, zbuten zemrat, vëhen tulla të shëndosha në ardhërinë e umetit dhe luftohet aktivisht dhe energjikisht vet-

sta e Bajramit, është një rruge e qartë se si duhet të formohet lidhshipi.

Me fjalë të tjera, kjo na mëson se të kremtosh suksese dhe rezultate, duhet të kalitesh dhe të punosh si duhet, të veprosh me konsekuencë në edukimin dhe përgatitjen intelektuale, morale dhe materiale. Festimi i Bajramit, pason pas një muaji punë aktive dhe intenzive, ibadet të shtuar si në sasi poashtu edhe në cilësi, ngritje shpirtërore dhe pastrim të zembrës, humanizim të qenies njerëzore dhe shtrim të dorës së afërimit.

Që të ndërtojme lidhship të shëndoshë dhe të aftë, duhet të punojmë shumë në edukimin dhe kalitjen e tij me kohë, e jo të na mbijnë si këpurdhat pas shiut, e pastaj të vuaj popullata nga veprimet e tyre kuturu.

PROBLEMI I HUMBJES SË RITMIT

Nuk mund të flitet për muajin e bekuar të Ramazanit dhe festën madhështore të Fitër Bajramit, e të mos ndalemi seriozisht në problemin e humbjes së tempos dhe ritmit të adhurimit. Thënë më qartë, është mangësi e madhe që haset kryesisht në gjithë botën Islame që në muajin e Ramazanit xhamitë të jenë përplotë me xhemat, të ekzistojë një gjallëri e veçantë, të ketë aktivitetet të nduarduarta, por me kalimin e Ramazanit, përfundon kjo atmosferë impozante dhe ndalet ky ritëm i adhurimit. Vallë, ku tretën gjithë ata të rinj e pleq që i mbushën xhamitë, i dëgjuan derset e Ramazanit dhe u interesuan aq shumë për aktivitetet fetare?!

Besimtari nuk guxon të jetë sezonal, i përkohshëm dhe jo konsekuent në adhurimin e tij. Ai nuk duhet të bëhet rob i Ramazanit, por duhet të jetë rob i denjë i Allahut të madhërishtëm të Cilit duhet t'i tregojë nënshtrueshmëri jo vetëm në Ramazan, por edhe jashtë Ramazanit, apo thënë ndryshe në çdo frymëmarrje të tij.

Për atë, le të jetë muaji i Ramazanit kthesë në jetën e besimtarit që t'i evitojë gabimet e veta, të jetë më i kujdesshëm në fe dhe të punojë që të jetë i devotshëm gjatë gjithë jetës së tij. ■

jakësia dhe ndërprerja e lidhjeve farefisnore.

MODEL PËR NDËRTIMIN E LIDHSHIPIT

Një nga çështjet më të rëndësishme dhe të ndieshme të zhvillimit të shoqërisë njerëzore, është ndërtimi i lidhshipit i cili do të jetë i aftë dhe i denjë ta udhëheq popullin drejt progresit dhe zhvillimit si dhe do të jetë i aftë të marrë vendime të përgjegjshme në situata dhe momente vendimtare.

Muaji i Ramazanit dhe fe-

Natë Kadri...

(përjetim bardhësishë)

Kjo natë erdhi e bardhë!.. Bardhësitë e qiellit, zbritja grupe- grupe e melekëve të ndritshëm i dhanë dritë e bardhësi kësaj nate të bardhë...

Qyteti kishte pushuar, kur dola nga xhamia e Perashit i drejtuar nga qendra. Rrugët dukeshin më të bukura. Prehja e kësaj nate të bardhë i kishte zbukuruar ato me mantelin e kënaqësisë hyjnore, që tashmë kishte mbuluar tokën...

I vetëm, por nuk ndjeja vetmi. Edhe ndonjë rrugicë e errët dritësonte. Edhe kafshët rrugaçe ishin paqësuar në këtë natë. Ato s'ndononin njeri...

Lart në qiell mbizotëronte një qetësi paqeje. Retë e nurshme, ndonëse natë, i shtonin bardhësinë melekore kësaj nate melekësh...

Në librat e tefsirit thuhet se "në këtë natë melekët zbrasin grupe-grupe, të përmalluar për të takuar bes-

imtarët e bindur"... Thuhet se ata kërkojnë zemra të pjekura si dashi i miqve të Ibrahimit (a.s) e shpërtra të djegur nga dashuria e malli, nga lutja e përgjërimi, nga kënaqësia e lotit dhe dliresia e shikimeve plot turp të virgjër drejt lartësive, ku këto zemra e shpërtra kanë një vend të premtuar, që quhet "mekamu sid-kin"...

Qyteti fle nën pushtetin e paqes. Ah, sikur kjo paqe të vazhdojë pambarimisht në këtë qytet të lashtë!..

Qyteti përjeton paqe. Ah, sikur edhe njerëzit e këtij qyteti ta përjetonin pambarimisht paqen, edhe pse muaji i paqes është bërë gati për një udhëtim të gjatë në kohë...

Qyteti paqësohet me paqen. Ah, sikur edhe paqësia e kësaj nate dhe mrekullive të saj të zinte vend pambarimisht në zemrat e ndjenjat e njerëzve të këtij qyteti!..

Por, tablonë e këtij përjetimi të paqshëm, e prish një detaj i dalë në sfond, pa dëshirë por, që konfirmon veten, pa lejen e kujt, si një zhgarravinë e zezë në një tablo të nurshme... Qetësinë e natës e prish një tavolinë në rrugë... Ky qytet ka kohë që është dehur...

Qyteti do kohë të bëhet esell. Ah, sikur lutjet e ndokujt, në këtë natë drite t'ia heqin, si me dorë mrekulie, dehjen e tij qytetit me njerëz të dehur...

Në këtë natë vetëm nata nuk ekziston...

Në këtë natë vetëm paqja ka pushtet... Ajo sikur të thërret... Ka edhe prej atyre që s'i përgjigjen paqes së qiellit. Kanë fjetur. Bëjnë gjumin e hutimit... Ky qytet ka kohë që është hutuar... Shumë njerëz në këtë qytet janë kthyer në hutim... Ata nuk dinë se kush janë, çfarë duan dhe pse duan... Ah, sikur kjo natë ta kthente hutimin e tyre në udhëzim...

Në këtë natë, loti që bie në sexhde, në të vërtetë njomë sipërfaqe të zhuritura zemrash të thara nga tharësitë e kohërave me shi të kripur...

Në këtë natë zëri i dridhur në rukunë e zgjatur të një të riu, në të vërtetë ushton paqësisht dashuri, e cila zë vendin e dashurive të zhvirgjëruara e rrugaçe...

Në këtë natë lutja e një plaku në heshtje, bën që të dridhet toka e qielli. Heshtja e lutjes së tij kthehet në zhurmë... zhurmë melekësh, që në qetësi e paqe zbrasin për të marrë e për të dhënë: Paqe...

Në këtë natë, sytë e skuqur të një fëmije, që luftojnë me gjumin, vetëm e vetëm për të shtuar hisen e dritës

së tij në natën e paqes, ndriçojnë fort e plot dritë. Ata e mundin errësirën. Sytë të lodhur e të rraskapitur për pak gjumë, kërkojnë dritë udhëzimi, faljeje, paqeje...

Në këtë natë, duart e ngritura nga lartësitë, bëjnë me shenjë se përgjërimi para dyerve të bardhësisë hyjnore, ka mbuluar të zonë...

Në këtë natë, lutjet e sinqerta për prindërit e të afërmit, bëjnë që edhe ata të jenë prezentë në natën e bardhësive... Ah sikur edhe ata të ishin prezentë...

Në këtë natë...! Natë e bardhë!..

Nga xhamia në shtëpi, edhe toka, ku ecin këmbët e mia, është zbutur dhe është paqësuar në këtë natë paqeje. Asgjë nuk e prishte qetësinë e paqes, as trokitjet e hapave të avashitë të njeriut, që në paqen e tij përjetonte filladet e paqes qiellore që kishte kohë që kishte mbuluar qytetin e tij dhe sipërfaqet e zemrave, që kishin dalë në pritje të saj...

Nga xhamia në shtëpi, vetëm qetësia e kësaj nate të bardhë m'u bë shoqëruar, e sëbashku ndamë momente të paqta drite.

Ishte nata e njëzet e shtatë e Ramazanit të këtij viti. Bardhësitë e saj, kishin ardhur për të marrë me vete muajin-mik. Kishin ardhur të veshura me bardhësi, dhuronin bardhësi, bardhësinë e netëve dhe muajve të bardhë...

Lamtumirë, në natën e paqes, muaj i paqes..!

Lamtumira ishte kthyer në bardhësi...

Muhamed Sytari

Shkodër, më 27 Ramazan 1426
30 Tetor 2005

LAJM

Dinosha shtroi iftar

Dinoshë, 28 tetor – Unioni Demokratik i Shqiptarëve (UDSH) dhe kryetari i tij shtroi iftar për rreth pesëdhjetë të ftuar besimtarë dhe personalitete nga rrethina e Podgoricës. Zotri Ferhat Dinosha i falenderoi të pranishmit duke u dëshiruar që All-llahu t'ua

pranojë agjërimin dhe të gjithëve të na i falë gabimet. Reisi Rifat efendiu, pas këndimit të duas falenderoi organizatorin dhe shprehu dëshirën që kësij lloj tubimesh të ketë sa më shumë. Në mesin e musafirëve ishin të pranishëm edhe muftiu Jusuf ef. Gjokaj,

zotri Gëzim Hajdinaga, ministri për të drejtat e pakicave kombëtare në qeverinë e Malit të Zi, si dhe kryeimamë e Ulqinit dhe Tuzit, Rexhep ef. Lika dhe Islam ef. Pepiq. Iftari u shtrua në shtëpinë e vendasit Adem Beqoviqit.

M. Demiri

Detaj nga iftari

Shkëndij nga Ramazani

Padyshim që muaji i Ramazanit është i veçuar nga të gjithë muajtë e tjerë dhe veçoritë e tij janë të llojllojta. Ibadeti që zgjat nga agimi deri në perëndim, pra agjërimi, darka në orar paraprakisht të caktuar, iftari, namazi i veçantë shumë më i gjatë se të tjerët, taravia, si dhe ligjiratat, ndejtet, sufuret e të tjera. Një ndër veçoritë e Ramazanit gjithashtu janë edhe musafirët prandaj kësaj here po shkruaj përjetimet e mia si musafir dhe shoqërues i musafirëve gjatë këtij Ramazani, duke iu referuar vetëm disa vizitave dhe mbresave nga ato, e padyshim që çdo moment gjatë Ramazanit jo vetëm unë por çdo agjërues mund të përshkruaj në shumë fletë me shumë dhe shumë fjalë. Gjatë gjithë Ramazanit shoqërues kisha Hoxhën nga Kosova Adnan efendi Kika, i cili u mundua që me këndimin e Kur'anit gjatë faljes së taravive t'i përngajë Sudejsit, Imamit të Qabes. Por sidoqoftë me rëndësi ishte që xhematet të freskohen sepse çdo musafir në çdo xhematë, qoftë me këndim apo ligjiratë është freskim dhe kënaqësi.

Si musafir i Bashkësisë Islame të Ulqinit, ku i gjithë qyteti ndryshon gjatë muajtë të Ramazanit, ku pesë xhamitë e qytetit mbushen përplotë, kryesisht me të rinjë, patëm rastin që t'i bashkangjitemi xhematëve në lutje dhe ibadet e në mes tjerash edhe në mukabele, një traditë shekullore në atë vend që kurrë nuk ndërpritet. Si musafir i veçantë i mukabeleve ishte hafizi Sejfullah nga Gostivari, i cili i kënaqte të gjithë të pranishmit duke kënduar pjesën e tij nga Kur'ani përmendësh. Në fshatin Kravar ku Imam ishte Isa efendi Aloshi, musafir për iftar ishim tek familja e Manush Gjeloshit kurse në Kryth së bashku me imamin Bajram efendi Hajdarin ishim tek Sinan Sukoliqi. Këto dy fshatra të Anës së Malit ishin të veçanta. Në Kravar xhamia u mbush përplotë, pothuajse të gjithë të rinjë ku në moment të linte të mendosh se është xhamia e gjashtë në qytetin e Ulqinit e jo e një fshati jo shumë të madh. Kurse në Kryth ajo që të binte menjëherë në sy

Bahri ef. Sejdiu në xhaminë e Mileshtit

ishite xhamia e bukur, madhështore, padyshim një ndër më të bukurat në Mal të Zi.

Vizita jonë vazhdoi në Krajë, vend i cili meriton një shkrim të veçantë apo një kronik të veçantë. Atje gjithë kohën na shoqëruan imamët e rinj Irfan Kaca dhe Besim Curra. Në xhaminë ku ishte imam Besim efendia, në Ostros falëm Namazin e teravisë dhe mbajtëm një ligjëratë. Edhe pse ishte më ftoftë se netëve të tjera aty ligjëratat zgjatën më shumë. Në një moment u duk se në xhami do rrinim dhe bisedonim deri në suhur. Çdoherë ligjëruesi e dallon në sytë e ndëgjuesve dëshirën që biseda të vazhdojë. Aty e kuptuam se vizitat dhe bisedat duhet të jenë më të shpeshta.

Ndërkohë na u bashkangjiti edhe një musafir, profesor Ba-

hri Sejdiu, kryetari i Bashkësisë Islame të Prishtinës. Para se të fillojë Ramazani nga Meshihati iu kishim bërë kërkesë Bashkësisë Islame të Kosovës që të na dërgojnë një profesor në vizitë si seirvaiz, pra që të vizitojë disa vende dhe të mbajë ligjëratat. Ata kishin caktuar profesor Bahriun. Ai mbajti ligjëratë në xhaminë e Dinoshës, Mileshtit, si dhe në Ulqin, në xhaminë e Pashës. Kurse në Tuz mori pjesë në programin fetar që u mbajt në pallatin e kulturës ditën e mërkurë me 26 Tetor. Programi në fjalë u organizua nga katër shoqatat joqeveritare që veprojnë në Tuz, Dinoshë, Podgoricë dhe fshatrat përreth. Programin e organizuan shoqatat Allmanah, Shehr, Amanet, dhe Përparimi, kurse të ftuar ishin profesor nga Shkodra Muhamed Sytari, efendia Rexhep Lika,

Nga ligjerata në Tuz

kryeimami i Ulqinit, hafizi Omer Kaser si dhe kori i xhamisë së Qazim Beut në Tuz. Fakti që shumë të pranishëm u detyruan të rrinë në këmbë tregon interesim të madh nga besimtarët e këtyre vendeve për ligjiratat dhe programe të tilla.

Profesor Bahria na shoqëroi edhe në Plavë dhe Gucij, por për shkak të kohës së kufizuar u detyrua të qëndrojë vetëm disa çaste aty, dhe të kthehet në Kosovë.

Në Gucij nikoqiri ynë ishte Rexhep efendi Lulanaj. Disa ditë, më heret kur ishim për të falur taravitë në Gucij, ai kërkoi prej nesh që patjetër të vijmë edhe një herë dhe të vizitojmë fshatrat e Vuthajve dhe Martinaj. Në Qosaj të Vuthajve që tre vjet ishte e ndërtuar xhamia e re si rezultat i mërgimit ki-

shin ngelur pak banorë por ata që kishin ngelur aty edhe në xhami vinin. E gjenin hoxhën për Ramazan. Së bashku i falnin taravitë dhe më pas vazhdonin ndejten tek njëra familje nga ata. Neve patëm rastin që një natë të jemi musafirë të Ruzhdi Alija Qosaj. Në iftar treguan bujari dhe mikpritje të sinqertë, që ndikoj që edhe neve të jemi më të lirë në bisedë, e cila zgjati deri në orët e vona të natës. Pothuajse e njëjta gjë ndodhi edhe në Martinaj ku ishim musafirë të Shaban Sylës Balidemaj. Tek Shabani gjetëm odën e burrave si dhe sofrën e rrumbullakët që sot pak mund të mund të gjindet. Atmosferë shumë e këndshme për bisedë, me çrast edhe e shfrytëzuan në maksimum, jo thjesht sepse neve donim të bisedonim por, sepse edhe ata kishin shumë dëshirë që të bisedonim, kuptohet për fe.

Në mesin e gjithë këtyre të mirave patjetër duhet përmendur edhe një të keqe. Për tu pikëlluar të vinte kur i shikoje dy xhami në Vuthaj, të mbyllura gati të shkatërruara. Edhe pse shikoje aty këtu ndonjë banorë në ato fshatra, xhamitë të linin të mendosh se ato janë vende krejtësisht të shkreta.

Çdo gjë që fillon edhe përfundon kështu që edhe vizitat tona përfunduan me shpresë që do i përsëritim dhe shtojmë në të ardhmen. Meritë të veçantë për gjithë këtë patë këshilli i Bashkësisë Islame të Ulqinit, Imamët Besimi dhe Irfani si dhe Rexhep efendia Lulanaj. Zoti jua shpërbleftë.

Omer Kajoshaj

Mukabela në Ulqin

Orvatjet njerëzore dhe paarritshmëria Kur'anore (1)

“Përkundrazi, Ne të pavërtetën e godasim me të vërtetën dhe ajo (e vërteta) triumfon mbi të ndërsa ajo (gënjeshtra) zhduket”. (Enbija: 18)

Prej çështjeve kryesore që kundërshtarët e Islamit janë mundur të hedhin baltë mbi të e të hapin polemika e dyshime rreth saj është çështja e Kur'anit dhe prejardhjes së tij. Disa persona të caktuar me një mendjegushësi dhe gjykim jo të kthjellët, mundohen që të mbjellin farën e dyshimit mbi autenticitetin (vërtetësinë) e tij si Libër Hyjnor. Shumë libra dhe revista e paraqesin Kur'anin si një vepër të mendjes njerëzore, krijuar prej një “mashtruesi të Pejgamberisë. Përpjeket e tyre të jashtzakonshme dhe puna e madhe që kanë kryer ka patur një objektiv të qartë, atë të çoroditjes së njerëzve të thjeshtë të të pafajshëm nën maskën e punimeve shkencore. Shpeshherë qëllimeve të tyre u kanë shërbyer edhe vegla njerëzore që mbajnë emra muslimanë duke u munduar kështu të provojnë se idetë e tyre të krijuara me kaq mund përqafohen edhe prej muslimanëve “të zhvilluar e me horizont”. Disa mundohen të paraqiten përpara masës me maskën Islame, duke menjanuar tekste të tija, e duke ndryshuar koncepte e parime bazë, për interesa të ndryshme, në shumë raste politike e financiare. Disa të tjerë hedhin dyshime se Muhamedi a.s. duhet të jetë autori i vetëm i këtij libri, e shumë e shumë shpifje dhe trillime në adresë të Islamit, Kur'anit dhe Muhamedit a.s.. Shumë kemi dëgjuar e shumë kemi për të dëgjuar...

Teoria më e përhapur midis jomuslimanëve është ajo se Muhamedi është autori i Kur'anit. Për ta kuptuar pozicionin e tyre është e rëndësishme të mbajmë parasysh se çfarë thotë Kur'ani mbi burimin e tij. Kur'ani tregon qartë, kur thotë: “Se me të

vërtetë ai është Kur'an i famshëm. Është i zbritur prej Zotit të botëve”. (Nakia: 80) “E edhe ai (Kur'ani) është shpallje (zbritje) e Zotit të botëve. Atë e sollti shpirti besnik (Xhibrili)”. (Shuara: 192-193) Por më tepër mënyra se si kjo thuhet të jep përshtypjen se fjalët burojnë nga Krijuesi tek krijesat. Po të shikohen tërë kapitujt, përveç kapitullit 9 fillojnë me formulën: *Me emrin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirbërësit.* Poashtu arsyeja e cila hedh poashtu tezën se Muhamedi është autor i Kur'anit është fakti se ai ishte një njeri analfabet (nuk dinte shkrim-lëxim), kjo është edhe një nga gjërat që i sodit më së tepërmi kritikët e Muhamedit a.s. se ai jetoi mes popullit të tij dyzet vjet pa treguar as edhe një herë ndonjë shenjë njohëje shkrim-lëximi. Si mundet atëherë të shpjegohet që ai arriti të krijojë Kur'anin madhështia e të cilit është e pakrahueshme? Madje fenomenin e analfabetizimit të Pejgamberit Muhamed a.s. e tregon edhe Kur'ani: “*Ti (Muhammed) nuk ishe që lexon ndonjë libër para këij, e as që shkruajshë atë me dorën tënde të djathtë, pse atëherë do të dyshonin ata të prishurit*”. (Ankebut 48) Atëherë si mund të jetë e arsyeshme dhe a mund të pranohet logjika që një analfabet të jetë autor i një libri kaq madhështorë, plot dituri e përkushtim dhe sfidues i gjithësisë, si Kur'ani? Një njeri i paarsimuar, pa parë derën e shkollës, të sjellë e të predikojë një sistem individual, familjar, shoqëror, ekonomik dhe juridik të patëmeta, bie në kundërshtim me aparencën mendore e logjike. E sidomos po të jetë ky sistem aq i shkëlqyer sa të zbatohet për shekuj të tërë nga një sërë kombesh miq e armiq midis tyre e të ruajë gjerë më sot freskin e vet! Pa dyshim ashtu si dje, edhe sot, është po ai Person i pa shkrim e i pa lëxim që u ka bërë e u bënë sfidë të gjithave ç'janë shkru-

ar e thënë dietarëve dhe letrarëve më të mëdhenjë, në të njëjtën kohë, gjithë njerëzimit!

Sot, kur pranohet se shkencat, në një këndvështrim, kanë arritur majat, ai u thotë fizikantëve, kimistëve, astronomëve, mjekëve, sociologëve, poetëve e shkrimtarëve, të gjithë njerëzve të shkencës e të letërsisë, kështu: “*Bëhuni bashkë e sillni jo shumë, por vetëm një pjesë sa një sure e Kur'anit!*”. Ku Allahu xh.sh. i thotë Muhamedit a.s. që thuhet atyre që pretendojnë se Kur'ani është vepër e njeriut: *Thuhaj: “Edhe sikur të bashkoheshin njerëzit dhe xhinët për të sjellë një Kur'an të tillë, ata nuk do të mund të bënin si ky sado që do ta ndihmonin njeri - tjetrin*”. (Isra: 88) “*E në qoftë se jeni në dyshim në atë që Ne ia shpallëm gradualisht robit tonë, atëherë sillnie ju një kapitinë të ngjashme si ai (Kur'ani) dhe thirrni (për ndihmë) dëshmitarët tuaj (zotërat) pos Allahut, nëse jeni të sigurtë (në thëniet tuaja se Kur'ani nuk është prej Zotit)*”. (Bekare: 23) “*Përkundër kësaj, ata (idhujtarët) thonë se atë e trilloi ai (Muhammedi), Ti thuhaj: “Sillne pra ju një kapitinë të ngjashme me këtë, madje thirrni kë të doni në ndihmë, pos Allahut, po që se jeni të drejtë në atë që thonë*”. (Junus: 38) Ndryshimi mes mënyrës së shprehjes së Kur'anit dhe mënyrës së shprehjes së Pejgamberit Muhamed dallohet mjaft lehtë. Ndërmjet stilit shprehës gjuhësor-letrar të Kur'anit dhe stilit të hadithëve-porositë të Pejgamberit a.s., ka një ndryshim aq të madhë, sa që arabët i gjenin të përshtatshme shpjegimet jashtë kur'anore të Pejgamberit ndaj formave të tyre të bisedës dhe dialogut, kurse përballë Kur'anit se merrnin dot veten nga habia dhe mahnitja. Duke lexuar porositë e Pejgamberit, përvojohet pas tyre imazhi i një njeriu që mendon e bisedon i përvuajtur e i përulur me frikën ndaj Allah-

ut. Kurse në zërin e Kur'anit ndihet një guxim i lartë, një vizion tronditës e një tingëlhim madhështor. Ndërkaq, është as e mundur dhe as e pranueshme logjikisht që në shprehjen e një njeriu të ndërtohen aty për aty dy stile aq të ndryshëm nga njëri-tjetri. Këtu tregohet se Muhamedi është një njeri si të tjerët me dallimin e vetëm, se atij i shpallet relevatë nga Zoti xh.sh., gjë të cilën e pohon vetë Kur'ani: *Thuhaj: “Unë jam vetëm njeri, sikurse ju, mua më shpallet se vetëm një Zot është Zoti juaj, e kush është që e shpreson takimin e Zotit të vet, le të bëjë vepër të mirë, e në adhurimin ndaj Zotit të tij të mos përziejë askë*. (Kehf: 110) Sikur autor i Kur'anit të ishte Muhamedi a.s. përse nuk e dëgjuan asnjëherë ta pranonte apo ta theksonte vet, një gjë të tillë?

Shpifja tjetër që i adresohet Muhamedit a.s. është përfitim material si motiv. Ndoshta Muhamedi a.s. ishte i dhënë pas pasurisë, ndaj ia atribuoi Kur'anin Allahut xh.sh. me qëllim që të përfitonte më tepër. Megjithatë kjo hipotezë nuk përputhet me faktet historike. Për ata që e njohin mënyrën e të jetuarit të Muhamedit, vetëm aludimi në përfitim material është një ofendim i rëndë. Deri në detaje është përshkruar në dokumente historike mënyra e tij e të jetuarit si para Pejgamberisë poashtu edhe më mbas deri në vdekjen e tij. Pozita financiare e Muhamedit a.s. ishte shumë më e mirë përpara se sa pas Pejgamberisë së tij. Në moshën 25 vjeçare (15 vjetë përpara se ai të shpallej Pejgamber) u martua dhe jetoi në mes të rehatisë me Hatixhen r.a. e cila ishte një tregtare e pasur. Pas Pejgamberisë së tij, standarti i jetës dhe gjendja e tij financiare nuk ishin për tu pasur zili. Transmetohet që shpeshherë ushqimi i tij i vetëm ditë ishin ca hurma. Një nga gratë e Muhamedit a.s. tregon se zjarri në shtëpinë e tyre

mund të rrinte një deri në dy muaj pa u ndezur, ngaqë nuk kishte asgjë për tu gatuar. I vetmi mjet për të jetuar ishin hurmat dhe uji. Nganjëherë kësaj diete i shtohet edhe qumështi i dhisë, të cilin ia dhuronte populli i Medinës. Umeri r.a. tregon: “*Vërtet e kam parë të dërguarin e Allahut s.a.v.s. gjatë tërë ditës (me bark) të përkulur (nga uria) nuk kishte as hurma të këqija, që ta mbushte barkun e tij*”. Martin Lingsi në librin e tij: “*Muhamedi a.s.: Jeta e tij bazuar mbi burimet më të hershme*” thotë: “*Pejgamberi dhe familja e tij jetonin në një jetë plot kursime. Aisha tregon se përpara (pushtimit të) Kaiberit ajo nuk kishte ngrënë kurrë hurma aq sa të ngopet. E tillë ishte varfëria e këtyre njerëzve, sa gratë e Pejgamberit nuk i kërkuan kurrë atij ndonjë gjë përveç atyre gjërave më të nevojshme për jetën*”.

Umeri r.a. e përshkruan dhomën e Muhamedit a.s. si një kthinë skajshmërie të vobektë: me krejt tri lëkura të thara bagëtie për shtrirje dhe vetëm një grusht elb diku në qoshe për ushqim. Nga sytë më dolën lotë. Ai më tha: Përse po qan? Unë iu përgjigja: O Pejgamber i Allahut! E si të mos qaj, kur shoh se në ç'gjendje ndodhesh. O Pejgamber i Allahut! Lutu që Allahu të na japë të ngrena të bollshme. Si ka mundesi që Persianët dhe Bizantinët të cilët nuk kanë fe të vërtetë dhe adhurojnë jo Allahun por mbretërit e tyre Kaizerin dhe Kohesrohen të jetojnë në kopshte të lulëzuara, e buzë shatërvanëve të pastër, ndërsa Pejgamberi i zgjedhur dhe robi i nënshtruar i Allahut jeton në një varfëri të plotë! Pejgamberi iu përgjigje: “*O Umer akoma vazhdon të dyshosh për këtë gjë? Qetësia dhe rehatia në botën e përtejme janë shumë më të mira se qetësia dhe rehatia në këtë jetë. Të pafjetë po shijojnë shumë të mira në këtë botë ndërsa për ne këto të mira janë rezervuar të tëra në jetën tjetër*”. Kur

Muhamedi a.s. filloi të thërriste arabët tek Zoti i vetëm, i vërtetë, ata i premtuan gjithëka vetëm të hiqte dorë nga ky mision. I premtuan pasuri të pafundme, gratë më të bukura, pozitën më të lartë. Por ja çfarë ishte përgjigja e Pejgamberit Muhamed a.s.: "*Sikur të më jepni hënën në krahun e majtë dhe diellin në krahun e djathtë, unë nuk do të heq dorë nga thirrja e Allahut*". Çfarë nënshtrimi prekës!

Muhamedi a.s. kurdoherë që merrte ndonjë dhuratë (si në rastin kur kryetari i Fidakut i dhuroi 4 deve të ngarkuara me mall) ai ia shpërndante atë të varfëve dhe spranonte të merrte asgjë për vete. Kur Muhamedi a.s. vdiq ai nuk kishte kurrfarë parash. Pasuria e vetme ishin 7 dinarë të cilat ai u shpërndau të varfëve disa ditë përpara se të vdiste duke patur frikë se mos i linte prapa. Ka gjithëhashtu edhe mjaft raste të tje-ratë të cilat tregojnë se jeta e Muhamedit a.s. nga fillimi i Pejgamberisë së tij deri në vdekje ishte një jetë qëndrueshmërisht e kursyer dhe plotë privime. Ideja se qëllimi i tij ishte përfitimi material nuk përputhet me faktet historike. Siç vë re edhe Enciklopedia e Re Katolike, vol I, fq. 1001: "*Thuhet se frymëzimi kryesor që e shtyu Muhamedin për të kryer revolucionin e tij fetar ishte thjeshtë përfitimi ekonomik. Kjo hipotezë nuk u përshtatet fakteve që ne njohim*".

Shpifja tjetër është se Muhamedin a.s. e shtyu për krijimin e Kur'anit dëshira për pushtet dhe lavdi. Pa-shtu edhe kjo hipotezë nuk përputhet me faktet historike. Ai për vite të tëra përjetoi poshtërimin nga arabët ku shumë lehtë mund të ishte udhëheqës i tyre pasi që ata vetë ia kishin ofruar këtë gjë, siç e cekëm më lartë. Edhe kur arriti të bëhej udhëheqësi i tërë bashkësisë së besimtarëve mbeti po i njëjti. Por më tepër karakteri i tij tregon qartë se ai nuk ishte i etur për pushtet e as për lavdi personale.

Muhamedi a.s. ishte një shembull i mahnitshëm përuljeje. Me gjithë rangun shoqërorë si pejgamber që ishte, e me gjithë përgjegjësinë e madhe si burrë shteti Muhamedi a.s. angazhohej edhe në

punë shtëpie. Ai kujdesej për veshjet, riparonte këpucët dhe milte dhinë e tij. Erdhi një kohë kur muslimanët filluan me shenjë respekti të çohen në këmbë për para tij, por Pejgamberi a.s. i ndaloi një gjë të tillë. Poashtu Pejgamberi a.s. punonte bashkë me shokët e tij, edhe pse shokët nuk kishin dëshirë që ta lejonin Muhamedi a.s. që të punonte si shenjë respekti, nderi ndaj tij. Muhamedi a.s. iu përgjigjete: "*E di që doni të më bëni një nder, por nuk do të doja*". Pasuesit e tij ishin gjithmonë të gatshëm të bindeshin, por ai gjithmonë ngulte këmbë se bindja duhet treguar ndaj Allahut xh.sh. e jo ndaj ti personalisht. Njëherë atij iu afrua një i huaj i cili pothuajse dridhej nga nderimi që kishte për të, Muhamedi a.s. i tha që të afrohej e pastaj plot ngrohtësi i hodhi dorën në qafë duke i thënë: "*Qetësohu vëlla, unë jam vetëm biri i një gruaje e cila hante bukë thate*".

Muhamedi a.s. ishte lutur që varri i tij dhe personaliteti i tij të mos ktheheshin në idhull pas vdekjes së tij. "*Mos e ktheni varrin tim në një vend adhurimi*", "*Mos më lëndoni mua ashtu siç lëndojnë krishterët Isain, birin e Merjemes, por thoni: Ai ishte rob i Allahut dhe lajmëtar i Tij*". Ata që thonë se Muhamedi e shkroi vet Kur'anin me qëllim që ti kënaqte ambicjet e tij për pushtet dhe lavdi, mund të them se: Muhamedi a.s. natyrisht që do ti kishte hequr nga Kur'anit ato ajete të cilat mund ti binin ndesh me ambicjet e tij. Por ai nuk e bëri këtë. E përse duhej të shkruante ai një libër i cili e detyronte t'i thoshte popullit se ai ishte i pafuqishëm dhe nuk dinte asgjë mbi forcat e mistershme, se ai nuk kishte sjellë asnjë doktrinë (parim) të re, se unë nuk di të shkruaj dhe të lexoj dhe se ky libër nuk ishte fjalë e tij, etj. etj. (shih ajetet: Araf: 188, Huxhurat: 6, Kasas: 86, Kehf: 110, En'am: 50 etj.). Po të jetë se Muhamedi a.s. ka patur për motiv gjatë shkrimit të Kur'anit, dëshirën e madhe për pushtet atëherë është mjaft e vështirë të shpjegohet ekzistenca e këtyre ajeteve.

(Vijon)

Përgatiti: **Senad Makoviq**

Psikologjia e namazit (5)

Roli social

Duke marrë parasysh fjalët e Muhamedit a.s. i cili na sqaron se namazi i falur në xhemat ka vlerë 27 herë më të madhe se sa ai i cili falet vetëm, vërejmë namazin si diçka që formon një bashkësi të njerëzve të barabartë. Secili besimtarë, si antarë i kësaj bashkësie është sikur një hallkë nga zinxhiri apo si një tullë nga muri. Bashkësisë vërtetë varet nga secili individ, sikurse që edhe ai individ varet nga Bashkësisë. Namazi i lidh individët sikurse betoni (mallteri) që i lidh ata tulla. Rënditja e besimtarëve nëpër saffa, rreshta jep shenjë se tek ne nuk ka diskriminim. Si? Pranë njëri tjetrit është kryetari dhe bujku, ministri dhe zejтари, profesori dhe nxënësi, etj., pra, mundet që në saffin e parë të falet bujku e pas tij ministri... Çka do me thënë kjo? Kjo do me thënë se askush as nuk do të dënohet as shpërblehet për këtë, por për atë çfarë bartë me vete, pikërisht punëve të mira apo të këqija. Vetëm punët dhe devotshmëria janë faktorët të cilët vendosin fatin e njeriut në këtë dhe atë botë. Përqëndrimi i njeriut në besimin e tij, pa teprim, arritet vetëm në namaz. Ja se çfarë thonë disa nga ajetet e Kur'anit për këtë.

(Ankebut, 29:45). *...dhe falet namazin, vërtet namazi largon nga të shëmtuarat dhe të irtuarat, e përmendja e Allahut është më e madhja (e adhurimeve)...*

(Xhumu'a, 62:9). *...ecni shpejtë për aty ku përmendet Allahu (dëgjojeni hutben, faleni namazin)*

(Ta ha, 14). *Vërtet, vetëm Unë jam All-llahu, nuk ka zot tjetër pos Meje, pra Mua më adhuro dhe fal namazin për të më kujtuar Mua.*

Pra, të gjitha këto ajete na sinjalizojnë për namazin si ibadetin më të ngritur tek All-llahu s.v.t.. Dhe nëse këtë ajetin e fundit e krahasojmë edhe me ajetin *fedhkuruni...* pa dyshim se një mendje e shëndoshë do vijë në përfundim se Zoti xh.sh. ka marrë përsipër të kujdeset për ata që kujdesen për namazin e tyre!

Le ta vështrijmë për një moment një hadith tjetër: "*All-llahu xh.sh. nuk shikon në namazin e robit i cili nuk e plotëson*

subbën ndërmjet rukusë dhe sexhdes". Subba nënkupton ndaljen në pozitën vertikale pas kthimit nga rukuja dhe para se shkohet në sexhde për të thane *semiallahu limen hamideh - rabben lekel hamd*, dhe ndaljen në pozitën e ulur në mes dy sexhdeve për të thënë dy herë *rabbig firli*. Përse kjo pauzë ka rëndësi? Përse thotë Muhammedi a.s. *se hajni më i madh është ai që vjedh namazin e vet?* Sepse pikërisht me këtë pauzë arritet dobia më e madhe psikike e njeriut në namaz. Vëllau im i nderuar, ti ndoshta këtë nuk e ke ditur, por ja që tash u bë e qartë e kuptove se ai që din dhe ai që nuk din nuk janë të barabartë, sepse dituria është forcë, dhe atë nuk mund ta ketë çdokush. Thesaret e diturisë përbehen prej të mblodhurave disaveqare të urtësive dhe njohurive dhe ata duhet të ruhen e të zbulohet ajo që është e dobishme. Shumica e njerëzve nguten se folë, dhe flasin gjithçka, por sikur ta kuptonin se Muhammedi a.s. ka thënë: *Heshtja është urtësi, por janë pak ata që e praktikojnë*, vërtetë do të nguteshin për të heshtur. Këtë e thotë edhe Zoti i Madhërueshëm në suren Isra, 53:

(Isra, 17:53) "*E ti robve të Mi thuaju: "Le ta thonë atë që është më e mira..."*"

Dhe dëgjoje o vëllau im i nderuar edhe këtë hadith: *Njeriu mund të falet 60 vite, e asnjë namaz të mos i pranohet. Vetëm pse, ndoshta, e ka ba rukunë si duhet, ndërsa sexhden jo, ose e ka ba sexhden si duhet e rukunë jo. E nëse ne kujdesemi për këto pjesë të namazit, a kemi ne kohë për analizë të levhave nëpër xhamia, veshjen e atij para nesh, apo ngjyrat e sexhades?*

Çka kanë pasë për qëllim këto hadithe? Para se gjithash njeriu me namaz nuk duhet të ngutet, secilën pjesë të tij duhet plotësuar ashtu si është e paraparë. Nëse njeriu ngutet me u falë, atëherë ai namaz nuk ka me lanë gjurmë në të, edhe çka është më e keqja, atëherë ajo bëhet shprehë, bëhet namaz formal, e namazi formal nuk është i pranuar tek All-llahu xh.sh. Namazi në të cilin plotësohet subba edhe nëse në të lexohet vetëm Fatiha, është më parë i pranuar tek All-llahu xh.sh. se sa ai në të cilin nuk plotësohet ajo. Mu në ato pauza nëpër njeriun depërtojnë disa "treze"

të cilat ndikojnë në përmirësimin e gjendjes së besimtarit, gjegjësisht asaj që njeriu prej namazit del më i mirë se sa para se të hynte në të.

Në fund të kësaj teme:

O vëlla i nderuar, armiku yt më i madh është në shtratin tënd, a e din se shejtani fllen me ty? Kur të zgjohesh herët me e falë sabahun, ai të pëshpëritë: Mirë je tash, je çu, hajt pusho edhe pak! Ti i bnyll sytë dhe mendon se e ka me të drejtë dhe se ke akoma kohë dhe se gjithsesi ke mu u çu, por kur t'i hapësh sytë herën tjetër do ta shohësh se ka zbardhë. A nuk u mashtrove me naivitet? Pra, ke kujdes për këtë. Kemi një armik të përbashkët, i cili ka 1000 fytyra, e një qëllim, ta mashtrojë njeriun. Ke nevojë vetëm për pak fuqi e durim që ta mposhtësh, se do të të sulmojë disa mëngjeze, e kur ta shofë se s'ka çka me të ba, ka me u largu. Ora jote me zile poashtu është miku yt i madh dhe mos e nënçmo rëndësinë e saj. A e kupton se ai mundet me të nxjerrë prej zjarrit të xhehennemit? Sa ta dëgjosh atë, hidhu menjëherë prej krevetit edhe thuj bismillah! Asbahna ve asbehal mulku lil-lah! Dhe mos të shkojë ndër mend se ke më e dëgjuar prapë, se ai, zakonisht vetëm një herë kërsat. Nëse mendon se ka disa sahata që kërsasin disa herë, je mashtro, sepse ata vetëm të çojnë më larg, të mashtrojnë më shumë dhe ta zgjasin punën. Mos të dhimbet se po mbet pak pa gumë, se nuk je i vetëdijshëm për të mirat që i fiton në anën tjetër. Të zgjohesh në sabah do të thotë të kesh konsiderim për Atë që t'i ka dhënë të gjitha të mirat, do me thënë ti bëjsh shyqyrim Atij. Mendo, a do ishe zgjuar nga gjumi në atë kohë nëse nëpunësi yt do të të jepte një shpërblim, rrogë për atë zgjim?

All-llahu xh.sh. qoftë i kënaqur me namazet tona! Baftë Ai që në të jemi prej atyre që kapen fortë për Të, e kjo arritet, ndër tjera, më së shumti me namaz. Zoti na forcoftë imanin tonë, na plotësoftë mungesat tona! Zoti i dihmofhtë të gjithë besimtarët dhe besimtarët kudo që ndodhen, në Tokë, në detë apo në ajr! Posaçërisht e lusim që ndihmën e Vet t'ia dhurojë atyre të cilëve iu bëhet zullum dhe e padrejtë! Amin!

Suad Ukoshata

Delegacija IZ Hrvatske posjetila Bar, Ulcinj i Podgoricu

Organizovanost i obrazovanje su uslovi za napredak

Predsjednik Mešihata IZ Hrvatske, muftija Ševko ef. Omerbašić, sa saradnicima posjetio je, 9. oktobra, Islamsku zajednicu Crne Gore. On je u društvu domaćina, reisa Rifata ef. Fejzić, obišao Bar, Ulcinj i Podgoricu. Glavni barski imam i predsjednik Odbora, Muhidin Milaimi i Suljo Mustafić, upoznali su gosta sa aktivnostima Odbora IZ Bara, odnosno sa krucijalnim projektom izgradnje Centralne džamije u Baru. Oni su, takođe, obišli i džamiju Omerbašića koju su gradili preci zagrebačkog muftije.

Tokom kratke posjete Ulcinju gosti iz Hrvatske obišli su lokaciju na kojoj su pronađeni ostaci stare džamije «Mornara». Glavni imam, Redžep ef. Lika gostima je dao uvid u istorijat i značaj ove džamije za muslimane danas, dok je predsjednik ulcinjskog Odbora IZ, dr Gani Karamanaga predložio plan i preduzete mjere Odbora da se džamija ponovo izgradi u autentičnom izgledu i arhitekturi. Muftija Ševko ef. Omerbašić naglasio je neprocjenjiv značaj ove džamije iz predosmanskog perioda za istraživanje islama i muslimana Balkana. Reis

Muftija Omerbašić u Osmanagića džamiji

Fejzić i visoki gosti iz Hrvatske, obišli su i zgradu Podgoričke medrese u izgradnji, gdje ih je reis upoznao s dinamikom radova i predstojećim aktivnostima za njeno dovršenje. Zagrebački muftija je izrazio zadovoljstvo s ovim projektom i prenio svoja iskustva o značaju medrese u islamskom obrazovanju. Teravih namaz gosti su klanjali u podgoričkoj Osmanagića džamiji. U prepunoj džamiji, reis Fejzić, govorio je o potrebi saradnje među muslimanima i zajednicama okruženja i predstavio džematlijama goste iz Hrvatske. Muftija Ševko ef.

Omerbašić je izrazio zadovoljstvo mladim i velikim džematom, ističući da je to izvor optimizma za razvoj muslimana i islama u «ovom teškom vremenu za muslimane svijeta uopšte».

- Odgajajte svoju djecu u vremenu u kojem ona žive a ne u vašem vremenu, poručio je muftija citirajući riječi Alije r.a.. On je jasnim primjerima govorio o značaju slobode i njenom vrednovanju u islamu, ističući slobodu misli kao veliko dostignuće. Govoreći o dekadenciji muslimana, muftija je kazao da se ona uvijek javljala kada smo se udaljavali

od Kur'ana i hadisa, naglašavajući da islam nikad nije i ne može doživjeti dekadenciju jer je objavljen za sva vremena. Problem je u nama, kazao je on, a ramazan je mjesec kada treba da sagledamo sopstveno stanje i postavimo ciljeve za budući razvoj.

Nadahnuto i poučno obraćanje muftija je završio riječima:

- Vidim ovdje mlada lica i to mi garantuje da će islam jačati na pravom putu.

Prof. dr Šemso Tanković, predsjednik SDA za Hrvatsku i poslanik u hrvatskom Saboru, govorio je o potrebi društvenog djelovanja muslimana i neophodnosti jedinstvenog nastupa. Prenoseći modele organizovanja muslimana u Hrvatskoj, ovaj profesor na Zagrebačkom sveučilištu, kazao je da se prava moraju koristiti i da muslimani Crne Gore treba da imaju svijest o sopstvenoj snazi.

U delegaciji Islamske zajednice Hrvatske bili su i savjetnik predsjednika Mešihata i predsjednik Odbora IZ Zagreb, Mirsad Srebrenković, i predsjednik medžlisa IZ Dubrovnik, Fehim Vukotić.

M. Demirović

Turska pomaže obnovu džamije u Rožajama

Ambasador Turske u SCC, Hasan Servet Oktem, uručio je, 15. oktobra, predsjedniku opštine Rožaje, pomoć u iznosu od 65.000 eura za obnovu džamije Sultan Murat Drugi, iz 1450. godine, u tom gradu. U saopštenju Direkcije za informisanje Savjeta ministara SCG, navodi se da je turskog ambasadora i predsjednika opštine Rožaje, Nusreta Kalača, povodom te donacije turskih državnih institucija, primio ministar za unutrašnje ekonomske odnose SCG, Amir Nurković. Zahvaljujući se na donaciji i čestitajući početak pregovora Turske sa Evropskom unijom, ministar Nurković je istakao da se odnosi između dvije zemlje posljednjih godina "kreću uzlaznom putanjom", ali da su mogućnosti bilateralne ekonomske saradnje mnogo veće. On je inicirao i posjetu turskih poslovnih ljudi Podgorici, što bi bio konkretan doprinos unapređenju ekonomske saradnje.

(dijaspora.org)

Doček noći Kadra u Bijelom Polju

Bijelo Polje - Islamska zajednica Bijelog Polja je u Centru za kulturu organizovala doček 27. noći Ramazana - Lejletul-Kadra, kome je prisustvovao veliki broj vjernika. U programu je učestvovao hor "Firdevs", koji je uljepšao večer sa ilahijama i kasidama.

Prisutnima su se obratili Alen ef. Hasić i Irfan ef. Hasanović ističući da je "ova noć mira i spasa za one Allahu vjerne i pokorne".

U Rožajama organizovan iftar na otvorenom

Rožaje - Na rožajskom trgu, 26. oktobra, u okviru jednodnevnog ramazanskog posta, organizovan je iftar za nekoliko hiljada ljudi. Prema riječima glavnog imama, Ernada ef. Ramovića, takva ceremonija se održava u sedam zemalja na Balkanu, a prvi put i u Crnoj Gori.

- Organizator je opština u Istanbulu, Bajrampaša u kojoj živi oko 90 odsto Bošnjaka sa ovih prostora. Domaćini su Odbor Islamske zajednice i Skupština opštine Rožaje. Cilj zajedničkog iftara je simbolično zblizavanje vjernika sa prostora Balkana - kazao je Ramović.

Nakon iftara veliki broj vjernika je klanjao teraviju, poslije koje je priredjen kulturno-umjetnički program u okviru kojeg su nastupili izvođači ilahija i kasida, te rožajski i turski folklorni ansambli.

Okupljanju vjernika prisustvovali su opštinska i islamska delegacija iz Bajrampaše, predsjednik SO Rožaje, Nusret Kalač, reis Islamske zajednice Crne Gore, Rifat ef. Fejzić i druge efendije iz sjevernog dijela republike.

Događaj je pratio veliki broj naših i turskih medija.

(Izvor VIJESTI)

Profesori iz Sarajeva, Mehmedalija ef. Hadžić i Ahmed ef. Mašić za lejetu-I-Bedr gostovali u Tuzima

Kur'an je apsolutna Istina

Profesor Hadžić: Veza među muslimanima Crne Gore i BiH je tradicionalna

Iz Doma kulture u Tuzima

Tuzi, 19. oktobra – U noći Bedra, nakon teravih namaza u »Čazim-begovoj« džamiji, profesor Mehmedalija ef. Hadžić iz Sarajeva održao je ramazansko predavanje u Domu kulture u Tuzima. Oko hiljadu vjernika iz Tuzi i okoline s pažnjom je pratilo jednočasovno akademsko predavanje profesora Hadžića, inače doskorašnjeg ambasadora BiH u Saudijskoj Arabiji i aktuelnog savjetnika predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH. Govoreći o istorijskom značaju bitke na Bedru, Hadžić je kazao

da je ona bila prekretnica u razvoju islama.

- Ova najveličanstvenija bitka u povijesti islama bila je bitka razlučivanja istine od neistine. Ona je potvrda neminovne pobjede kada se ispune uslovi koje je Allah dž.š. odredio. Muslimani su sve bitke u ramazanu dobili, a izgubili su samo one u kojima nijesu ušli zbijenih redova. U ramazanu je započela objava svih Božjih Knjiga i svim narodima je bio propisan post, koji je put do postizanja duhovne i tjelesne ravnoteže kroz spominjanje

Allahovog dž.š. imena – kazao je profesor Hadžić. Veličina muslimana je u Kur'anu i mi smo ti koje je Allah dž.š. odabrao i obasuo nurom. To je najveća čast koju Božji rob može dobiti, ali i odgovornost za preuzeti emanet od Allaha, koji moramo na ovom svijetu ispuniti, podsjetio je Hadžić i pozvao vjernike da pomognu dovršetak radova na Podgoričkoj medresi, jer je islam civilizacija knjige i nauke, a sve današnje bitke se vode znanjem i kapitalom. On je govorio o korisnosti znanja i o njegovoj

možućoj zloupotrebi. Oholost zasljepljuje ljude da dokuče Allahovu mudrost, a dva najveća iskušenja za čovjeka su vlast i vječnost. Tim iskušenjima je Iblis namamio Adema a.s., i mi im se moramo oduprijeti. Ramazan je pravo vrijeme za to, poručio je profesor Hadžić. On je cijelo obraćanje potkrijepio ajetima i njihovim tumačenjem, kako kroz prošle tako i kroz aktuelne događaje, potvrđujući nesumnjivu Kur'ansku svremenost i totalitet.

- Jedino Kur'an daje odgov-

or na tri vječita filozofska pitanja: ko smo, zašto smo ovdje i kuda odlazimo – zaključio je na kraju ovaj autor mnogih knjiga i prevoda, među kojima je i prevod Buharijine zbirke hadisa.

Skupu u Tuzima kratkim i prigodnim riječima obratili su se i muftija Jusuf ef. Đoković i sekretar Mešihata, Bajro ef. Agović. Ašere na početku programa proučio je hafiz Ymer Eser iz Turske, a program je vodio Mehdija ef. Demirović. Predavanje su organizovali Odbor islamske zajednice Tuzi i nevladina udruženja »Šeher«, »Amanet«, »Almanah« i »Preparimi«. Glavni imam i predsjednik OIZ Tuzi, Islam ef. Pepić i Vahid Dizdarević, iniciraju i podržavaju česta vjerska okupljanja u Tuzima, čija posjećenost najbolje govori o želji i potrebi ljudi, posebno mladih, za jačanjem u islamu.

Profesori Mehmedalija ef. Hadžić i Ahmed ef. Mašić odabrani su od strane Rijasetu BiH, a na poziv Mešihata IZ Crne Gore, da zijarete džemate u Crnoj Gori tokom blagog mjeseca ramazana. Vjernici koji su imali priliku i čast da ih slušaju doživjeli su pravo ramazansko osvjeteženje i zadovoljstvo.

M. Demirović

Pljevlja u Ramazanu

Svako mjesto ima vrijeme kada je u njega najpogodnije doći. Najljepši trenuci se doživljavaju u Pljevaljima baš u mjesecu ramazanu. Nastupom ovog mubarek mjeseca pljevaljska čaršija kao da dobije neki novi život. Nestane mnogih navika koje su uobičajene tokom godine, a mladi i stari organizuju život u ramazanskom stilu. Stariji se pripremaju za odlaske u džamiju i večernje ramazanske posjete rodbini i prijateljima, mladi organizuju ramazanska sjela i novi način druženja obogaćen islamskim sadržajima. Djeca se pripremaju za odlazak u mektebe, a u predvečerje počinju raznositi somune, koji se u Pljevljima tradicionalno daruju rodbini i komšijama pred dušu umrlih članova porodice.

Svjetlost kandilja sa pljevaljskih džamija, daje čaršiji novi ton, pa se stiče utisak da

se nalazimo u nekom od gradova orijenta. U akšamsko vrijeme po sokacima se čuje pojačana djecija graja, jer svako želi da prvi vidi paljenje kandilja i obavijesti ukućane da je nastupilo vrijeme iftara.

Tokom Ramazana u svim pljevaljskim džamijama su organizovana predavanja, a učene mukabele praktikuju se prije sabah namaza i prije ikindije u Husein pašinoj džamiji.

Dvanaesti dan Ramazana Pljevlja su posjetili predstavnici Rijasetu IZ BiH iz Sarajeva - profesori Mehmedalija Hadžić i Ahmed ef. Mašić. U ime Mešihata IZ CG domaćin je bio sekretar Bajro ef. Agović. Pošto su gosti bili najavljeni, predavanju u Husein pašinoj džamiji prisustvovao je veliki broj ljudi. Izašlanici reisu-uleme su ovom posjetom i započeli ramazansku

posjetu Crnoj Gori.

Dvadeset četvrti dan ramazana Pljevlja je posjetio reis IZ CG, Rifat ef. Fejzić, sa saradnicima, i održao predavanje u Husein pašinoj džamiji. Interesovanje džematlija za ovu posjetu je bilo veliko, a došli su i iz drugih džemata, pa su neki morali pratiti predavanje ispred otvorenih vrata.

Sjutradan je u posjeti Pljevljima bila delegacija BNV SiCG na čelu sa Esadom Džudževićem i dr Amerom Halilovićem. Gosti su, nakon džume, duže vremena proveli u razgledanju kulturnih znamenitosti Pljevalja.

Dvadeset sedmu noć ramazana u Pljevljima je bilo posebno živo. U tradiciji ovoga grada, za ovu noć se priređuje poseban program, kojem tokom noći prisustvuje i po nekoliko hiljada vjernika. Tu noć je zabilježeno značajno pris-

ustvo posjetilaca iz Sarajeva, Goražda, Novog Pazara, Pribroja, Prijepolja i drugih mjesta u okruženju.

Polaznici mekteba su za ovu noć priredili vrlo sadržajan program.

Ramazana nas uvijek podsjećaju na jednu našu važnu obaveznu - Božija riječ nam se najavila u ovom mubarek mjesecu i njeno svjetlo je obasjalo

naše horizonte. Ukoliko smo zanemarili sudbinu Božije riječi i nismo osigurali budućnost naših duhovnih vrijednosti, ni radost bajrama neće nam biti potpuna. Koliko smo shvatili smisao posta, i Ramazana uopšte, i koliko ga u praksi budemo primjenjivali, toliko ćemo i doživjeti prave bajramske radosti.

Jakub Durgut

Iz dnevnika

Ramazanska posjeta profesora iz BiH

Od 12. do 19. ramazana 1426. h., odnosno od 15. do 22. oktobra, profesor Mehmedalija Hadžić, savjetnik reisu-luleme za šerijatska pitanja, glavni i odgovorni urednik «Glasnika», doskorašnji ambasador BiH u Saudi Arabiji i profesor Ahmed Mašić, dugogodišnji profesor u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu i sekretar u izdavačkoj djelatnosti «Glasnika», bili su muftiji Islamske zajednice u Crnoj Gori.

Mešihat Islamske zajednice je zaista imao čast da bude domaćin uvaženim musafirima. Ova posjeta je važna i za međusobne veze i kontinuitet saradnje, koja nikada i nije prekidana. Svježa su sjećanja na posjetu dr. Mustafe ef. Cerića, reisu-luleme Islamske zajednice u BiH, u julu ove godine, kao i druge posjete zvaničnika Islamske zajednice BiH. Kako su protekli zijareti na području Mešihata u toku mubarek mjeseca ramazana, zabilježili smo sa zadovoljstvom i željom da o tome obavijestimo čitaoce Elifa.

Sarajevo-Pljevlja, 15. 10.

Na putu za Pljevlja, preko Čajniča i Metaljke, pratilo nas je lijepo vrijeme i još ljepše druženje. Ispred iftara stižemo u Pljevlja. Nakratko smo se odmorili u hotelu "GOLD", a zatim je uslijedio obilazak ove orijentalne varoši, razgledanje džamije,

mezarja, starih kuća čuvenih pljevaljskih porodica i sl. U zgradi Odbora Islamske zajednice sastajemo se sa predsjednikom povjereništva, Bahrijom Brahić i glavnim imamom Orhanom ef. Mahmutovićem. Teravija je u Husein-pašinoj džamiji. Nakon klanjanja teravijah namaza, imam Orhan ef. je poslao musafire, zaželio im dobrodošlicu, da bi potom sekretar Mešihata, potpisnik ovih redova, poselamio prisutne i predstavio džematu uvažene goste. Profesor Mehmedalija Hadžić se obratio velikom broju prisutnih, izrazivši zadovoljstvo što mu se ukazala prilika da se nakon četiri godine, ponovo nađe među njima u ovoj mubarek noći ramazana. Poslije završenog predavanja uslijedilo je sijelo u prostorijama Odbora na kome su se pridružili i ostali imami, kao i Jakub ef. Durgut, aktivista Odbora.

Rožaje, 16. 10.

Na zajedničkom iftaru kojeg je priredio glavni imam Ernad ef. Ramović, bili su reis Rifat ef. Fejzić, muftija Jusuf ef. Đoković, sekretar Bajro Agović, predsjednik Odbora IZ-e Ramo Kurtagić, i svi imami gradskih i prigradskih naselja ove varoši. Po završetku iftara i klanjanja akšam namaza uslijedile se posjete džamijama na teravijah namazu. Prof. Mehmedalija Hadžić

je održao vaz u prepunoj sali fabrike Titekisa, koja se koristi za potrebe džemata zbog izgradnje džamije "Sultan Murata IV". Teravijah namaz u džematu Ibarac, predvodio je prof. Ahmed ef. Mašić; u kućanskoj džamiji reis Rifat ef. Fejzić; u Dacićima, muftija Jusuf ef. Đoković, a u Baču Bajro Agović. U prepunim džamijama održani su vazovi-predavanja, a prof. Mehmedalija Hadžić je nastupio i na lokalnoj televiziji. Noćilo se u Rožajama kod Ernada ef. Ramovića i Ramiza ef. Hota.

Petnjica, 17. 10.

Iz Rožaja, preko prevoja Turjak, makadamskim putem, kroz lijepa sela obasjana jesenjim suncem, Kalicu, Trepezi, Vrbicu, dolazimo u džamiji u Petnjici, u podne namaz. Okupilo se desetina džematlija i nekoliko ramazanskih imama sa ovog područja da pozdrave drage musafire. Profesor Mehmedalija Hadžić je nakon klanjanja podne namaza održao vaz-i-nasihata. Predsjednik Odbora, Esad Cikotić i glavni imam, Husein Ramčilović, upoznali su musafire sa istorijatom džamije u Petnjici, njenim graditeljskim specifičnostima kojih nema na našim i širim prostorima, kao i o temeljitoj sanaciji koju je finansirao džematlija sa ovih područja, Mujko Šabotić, zaposlen u Švajcarskoj, a čije je otvorenje bilo u julu

ove godine.

Iz Rožaja na putu za Petnjicu, Plav i Gusinje, pridružio se muftija Jusuf ef. Đoković.

Plav-Gusinje, 17. 10.

Na zajedničkom iftaru sa predsjednikom Odbora Islamom Šabovićem, glavnim imamom, Sinanom ef. Latićem, imamima i članovima Odbora, iftar je organizovan u privatnom restoranu "IZABELA", vlasništvo uglednog domaćina Zuvdije Bajraktarevića. Završetkom iftara, klanjanja akšam namaza, muftija je sa profesorom Ahmedom Mašićem otputovao u Gusinje, a profesoro Mehmedalija Hadžić sa sekretarom ovog Mešihata u Plavu, na teravijah namazu u Sultaniji džamiji. Džematlije dugih džamija su nakon klanjanja teravije i jacije, došli da čuju profesora Mehmedaliju Hadžića, koji je nadahnutim vazom u prepunoj džamiji upotpunio srca prisutnih vjernika.

Berane-Bijelo Polje, 18. 10.

Sjutradan smo obišli Plavsko jezero, posjetili Alipašine izvore u Gusinju, kao i džemate Čosoviće, Donje i Gornje Vusanje.

U Beranama smo na iftaru kod imama Rahima ef. Muratovića. Profesor Mašić je sa Muftijom Jusufom ef. Đokovićem u džamiji u Beranama na teraviji a profesor Mehmedalija Hadžić i

sekretar Bajro Agović na teraviji u gradskoj džamiji u Bijelom Polju. U oba džemata održana su predavanja nakon klanjanja teravijah namaza, prof. Mehmedalija u Bijelom Polju, a Ahmed Mašić u Beranama. Džamije su bile ispunjene do posljednjeg mjesta.

Podgorica, Bar, Ulcinj, 19.-21. 10.

Nakon Bijelog Polja i Berana uputili smo se 19. 10. prema Podgorici. Tokom posjete Podgorici, Mehmedalija Hadžić, u Domu kulture u Tuzima, održao je izuzetno nadahnuto predavanje.

Sjutradan, u društvu muftije Jusufa ef. Đokovića, gosti su nastavili posjetu Baru i Ulcinju. U prepunoj Omerbašića džamiji zapaženo predavanje održao je Mehmedalija Hadžić a u džamiji u Mrkojevićima Ahmed Mašić.

U Ulcinju, na džuma namazu, 21.10. u "Namazđah" džamiji, hutbu je održao prof. Hadžić. Džamija je bila premla da primi sve kojima je bila želja da čuju Mehmedaliju Hadžića. Po povratku iz Ulcinja, u "Starodoganjskoj" džamiji u Podgorici, nakon klanjanja teravije, profesor Hadžić je održao vaz. Time je i završena ova sedmodnevna posjeta izaslanika reisu-luleme BiH, dr. Mustafe ef. Cerića, odborima Islamske zajednice na području ovog Mešihata.

B. Agović

Političari iz muslimanskog korpusa sve više pokazuju poštovanje prema svojoj vjeri

Dinoša priredio iftar

Dinoša (Podgorica), 28. oktobra – Demokratska Unija Albanaca u Crnoj Gori (DUA) i njen predsjednik Ferhat Dinoša, priredili su iftar za oko pedesetak uticajnih zvanica i vjernika podgoričke regije. Gospodin Dinoša se zahvalio gostima na odzivu, poželivši da im Allah ukabuli post i, kako je rekao, svima nama oprost grijeha. Reis Rifat ef. Fejzić, nakon proučene dove, zahvalio se organiza-

toru i poželio da sličnih okupljanja bude sve više. Među gostima na iftaru bili su i muftija Jusuf ef. Đoković, gospodin Gzim Hajdinaga, ministar za zaštitu prava nacionalnih manjina u vladi RCG, kao i glavni imami Ulcinja i Tuzi, Redžep ef. Lika i Islam ef. Pepić. Iftar je priređen u privatnim prostorijama mještana Adema Bećovića.

M. D.

Dinoša upućuje riječi dobrodošlice

Muftija Jusufspahić: Nijesu ispunjena obećanja

Beograd, 3. oktobra (B92) - Beogradski muftija Hamdija ef. Jusufspahić kaže da vlasti u Srbiji nijesu izvršile obećanje u vezi sa obnovom Bajrakli-džamije.

"Zadovoljni smo odnosom s Ministarstvom vera, ali moram

da kažem da oni koji su najodgovorniji u državi nijesu ispunili svoja obećanja, ni predsjednik Vlade, ni predsjednik Srbije", rekao je Jusufspahić i dodao da muslimani sada nemaju groblje.

"Nadam se da će Srbija biti bolje raspoložena i prava demokratska država koja će izvršiti i obaveze prema muslimanima, a mi ćemo biti uvijek lojalni i korektni građani ove države", kaže on.

Pomoć Rijasetu BiH nastradalim u Pakistanu

Sarajevo, 20. oktobra, (MINA) - Reisu-l-ulema dr. Mustafa Cerić uručio je u Rijasetu ambasadorici Pakistana u BiH, Shireen A. Moiz, ček u vrijednosti od 50.000 KM kao prvu pomoć Rijasetu nastradalim u nedavnom zemljotresu u Pakistanu.

Takode, rekao je tom prilikom reisu-l-ulema, Rijaset Islamske zajednice namjerava da nakon ramazanskog Bajrama organizuje sergiju u domovini i dijaspori za pomoć žrtvama zemljotresa.

Cerić primio delegaciju „BOSNA SEMA”

Sarajevo, 11. oktobar (MINA) - Reisu-l-ulema BiH, dr. Mustafa Cerić, primio je delegaciju BOSNA SEMA, turske obrazovne institucije, u kojoj su bili Jašar Danišmar, pomoćnik generalnog direktora za obrazovanje, Mehmet Karal, koordinator za odnose s javnošću i mr. Latif Hadžić, profesor vjeronauke.

Oni su u ime ove obrazovne institucije čestitali dr Ceriću ponovni izbor za reisu-l-ulemu i zaželjeli mu mubarek njeseć Ramadan.

U Sarajevu djeluje međunarodni Sarajevo koledž i u Bihaću Unsko-sanski koledž, kao i dvije međunarodne osnovne škole, u

Sarajevu i Tuzli. U njima se školuje 850 učenika. Nastava u ovim obrazovnim institucijama odvija se na bosanskom, turskom i engleskom jeziku. Do sada je koledže završilo oko 600 polaznika koji su uspješno nastavili studije u svijetu.

BOSNA SEMA je u povodu Ramazana pokrenula i druge aktivnosti: iftare za učenike, podijelila 1500 ramazanskih paketa, a u Sarajevu u Kuršumlji svakodnevno organizuje 200 iftara.

Trenutno u sarajevskom naselju Ilidža ureduju nove prostore u koje će postepeno preseliti svoje obrazovne institucije.

Tribina za godišnjicu Sjeverina

Priboj, 23. oktobra - Predstavnici više nevladinih organizacija i ambasade Nemačke zatražili su istinu i odgovornost za zločin nad 16 građana Srbije. Na tribini "Sjeverin-istina i odgovornost", obračunajući se rodbini žrtava iz Sjeverina, koji su prije 13 godina oti iz radničkog autobusa, zlostavljani, a zatim svirepo ubijani na obali Drine zato što su muslimani, njemački konzul u Beogradu Bernard Hauer pozvao je sve da se suoče sa prošlost.

"Smatram da je istina i odgovornost najbolji put za izgradnju demokratskog društva u kojem zajedno žive ljudi različitih etničkih grupa. Pozivam pripadnike srpskog naroda i pripadnike svih drugih naroda koji ovde žive da se suoče sa istinom i prihvate svoju odgovornost za događaje u bliskoj prošlosti", rekao je Hauer.

Predsjednica Gradanske akcije za ljudska prava, Aida Polimac, kazala je agenciji Beta da lokalna samouprava Priboja još nije spremna da se suoči sa istinom, koja se dešavala u njihovom gradu. "Ovom skupu nije prisustvovao niko od opštinskih zvaničnika i to jasno pokazuje koliko je Priboj spreman da se suoči sa zločinom koji se desio nad njegovim nevinim građanima. Nismo tražili da se izvjavaju, već samo da odaju poštu nevinim žrtvama građana njihove opštine. Oni ni za to nisu bili spremni", rekla je Polimac.

Jedan od suorganizatora, predsjednica Sandžačkog odbora

za ljudska prava, Semih Kačar, rekla je da je tribina pokušaj da se suprotstavi logici da sve sa protokom vremena ide u zaborav i dodala da je obaveza nevladinog sektora da uporno insistira na odgovornosti.

Javnoj tribini u pribojskom domu kulture prisustvovali su članovi porodica i predstavnici nevladinih organizacija iz Beograda i više sandžačkih gradova, koji su bacanjem cvijeća u Lim, odali poštu žrtvama sjeverinskog zločina. Tribinu je oragnizovala Gradanska inicijativa za ljudska prava iz Priboja uz podršku nemačke ambasade u Beogradu.

Pripadnici srpske paravojne formacije "Osvetnici" su 22. oktobra 1992. iz autobusa na liniji Pljevlja-Priboj, tokom prelaska preko teritorije Republike Srpske, u mjestu Mioče, izveli 15 muškaraca i jednu ženu, zbog toga što su muslimani, odveli su ih u Višegrad, gde su ih u motelu "Vilina vlas" brutalno psihički i fizički zlostavljali i potom ubili na obali Drine.

Pred Okružnim sudom u Beogradu 15. jula ove godine, za ratni zločin nad Sjeverincima osuđeni su na po 20 godina zatvora pripadnici "Osvetnika" Dragutin Dragičević, i u odsustvu Milan Lukić i Oliver Krsmanović, dok je Đorđe Šević dobio 15 godina zatvora. Lukić je početkom avgusta ove godine uhapšen u Argentini i izručen Haskom tribunalu pred kojim je optužen za zločine protiv čovječnosti. Krsmanović je i dalje u bijekstvu. (B92)

Poslije podizanja istrage protiv bivših crnogorskih policajaca za deportaciju Bošnjaka iz Crne Gore 1992.

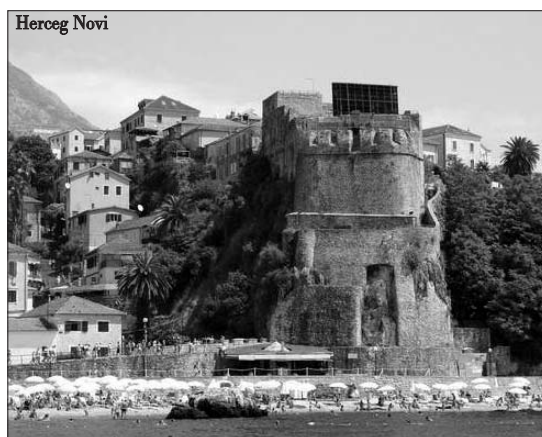
Načelnici nijesu znali za akciju

Podgorica - Nekadašnji crnogorski policijski funkcioner, Milisav Marković, protiv koga je pokrenuta istraga zbog učešća u deportaciji Bošnjaka iz Crne Gore 1992. tvrdi da nema nikakve veze sa tim zločinom. On kaže da o tom događaju treba "iznijeti punu istinu" i da mu je do istine stalo "zbog porodice, prijatelja, građana, a posebno zbog porodice unesrećenih ljudi iz Bosne i Hercegovine kako bi znali da nijesam čovjek koji je učestvovao u svemu tome i doprinio nečijoj nesreći".

I Branko Bujčić, jedan od optuženih, a tadašnji načelnik Centra bezbjednosti Bar, izjavio je listu Dan da nema nikakve veze sa navodima iz istrage i da nije kriv za taj zločin. Milorad Ivanović, načelnik Centra bezbjednosti Herceg Novi u vrijeme deportacije izbjeglih građana BiH, izjavio je da mu nije poznato da je protiv njega tužilac podnio zahtjev za sprovođenje istrage.

Tužilaštvo Crne Gore pokrenulo je 18. oktobra istragu protiv šest lica zbog osnovane sumnje da su kao saizvršioči počinili krivično djelo "ratni zločin protiv civilnog stanovništva" učestvujući u akciji deportacije muslimanskih izbjeglica iz BiH, koje su potom izručene vlastima Republike Srpske.

Istraga je pokrenuta pro-

ktiv bivših visokih policijskih funkcionera iz tog vremena Milisava Markovića, Milorada Ivanovića, načelnika Centra bezbjednosti Herceg Novi, Duška Bakrača, operativnog radnika Službe državne bezbjednosti Herceg Novi, Milorada Šljivančanina, komandira hercegnovske policije, Branka Bujčića, načelnika Centra bezbjednosti Bar, i Damjana Turkovića, pomoćnika načelnika Centra bezbjednosti Herceg Novi.

Ovlašćena lica Centara bezbjednosti u Herceg Novom i Baru uhapsila su prije trinaest godina 83 državljanina BiH, koje su potom izručene vlastima Republike po tužbama porodica četvorice

nestalih poslije deportacije iz Herceg Novog, za nadoknadu štete od države Crne Gore.

Prema navodima tužbe, Muhamed Pilavdžić, Smail Hasanbegović, Hajrudin Bihorac i Hazim Hublić, nezakonito su uhapšeni u Herceg Novom od strane crnogorskog MUP-a krajem maja 1992. i izručeni vlastima Republike Srpske.

Od tog dana vodili su se kao nestali, a nedavno su proglašeni mrtvim. Jedino su do sada pronađeni posmrtni ostaci Hajrudina Bihorca, i to u Sremskoj Mitrovici.

Svaka porodica traži po 300.000 eura za nadoknadu nematerijalne štete. Sudeenje je prekinuto i nastavlja se kroz tri mjeseca.

V. Koprivica

Advokat Velija Murić zatražio nadoknadu štete za zločine Vojske SCG počinjene 1999. u rožajskim selima

Tri tužbe - milion

Rožaje - Velija Murić, branilac nekoliko porodica iz više rožajskih sela čije su najbliže ubili pripadnici jugoslovenske vojske tokom 1999. godine, podnio je 28. oktobra podgoričkom Osnovnom sudu tri tužbe za naknadu nematerijalne štete.

Tužbe, kojima se traži odšteta od milion i 65 hiljada eura, podnijete su protiv državne zajednice SCG i Crne Gore. Vojska je u njima označena kao izvršilac zločina, a Ministarstvo unutrašnjih poslova kao državna institucija koja je bila zadužena za zaštitu ljudi i imovine.

Tužbe su podnijete u ime sedam članova porodice ubijenog Muljazima Peljaja, pet članova porodice ubijenog Kastratija Labinota i devet članova porodice nastradalog Selima Keljendijaja. Za svakog člana porodice tražen je iznos od po 50 hiljada eura i pet hiljada eura za troškove sahrane - kazao je Murić koji je dodao da će do kraja novembra podnijeti još 20 tužbi.

U zločinima koji su u periodu od aprila do juna 1999. godine počinjeni u Kaluderskom lazju, Gornjem Bukelju, Dacićima i drugim selima koja se nalaze u podnožju planine Hajle, ubijeno je najmanje 20 civila.

Crnogorski komitet za zaštitu ljudskih prava iz Rožaja, na čijem čelu se nalazi Murić, u partnerstvu sa sličnom organizacijom iz Peći, podnio je u maju i državnom tužiocu Vesni Medenici krivičnu prijavu protiv NN osoba koje su počinile zločin nad albanskim civilnim stanovništvom.

Murić smatra da MUP i tužilaštvo raspolažu sudsko - medicinskom dokumentacijom o izvršenim zločinima s konkretnim podacima o pripadnicima Podgoričkog korpusa koji su izvršili zločin.

Uprkos tome, po našoj prijavi još nije donijeta tužilačka odluka. U nedavnom razgovoru sa Medenicom saznao sam da se po njenom nalogu ovih dana aktivno radi na rasvjetljavanju tog zločina, koji je oko šest godina bio neopravdano bačen u zaborav. Nadamo se da će uskoro i javnosti biti poznati neposredni izvršioци, te da će protiv njih biti pokrenuti krivični postupci - kazao je Murić.

A.S. (VIJESTI)

Žena koja je prepoznala svog sina kojeg su strijeljali "Škorpioni" želi da bude na suđenju u Beogradu

Hoću ubicu da pogledam u oči

Sarajevo - Žena koja je, gledajući nedavno prikazan video-snimak, prepoznala svog sina među Bošnjacima koje su tokom rata u BiH likvidirali pripadnici srpske paravojne formacije "Škorpioni", rekla je da želi da prisustvuje suđenju čovjeku koji je optužen za njegovo ubistvo.

Odlučila sam da odem u Beograd kako bih pogledala u oči ubici mog sina i vidjela kako taj čovjek izgleda - rekla je Nura Alispahić agenciji Asošijeted pres.

Ona je u junu uključila televizor i

ugledala video-snimak iz 1995. godine na kome su prikazani pripadnici "Škorpiona" kako ubijaju njenog maloljetnog sina i još petoricu muslimana, muškaraca iz Srebrenice.

Vidjela sam svojim očima kako te životinje ubijaju moga sina. Imao je samo 16 i po godina. Biće mi teško da prisustvujem suđenju, ali ništa ne može da se poređi sa bolom koji sam osjetila kada sam vidjela njegovu likvidaciju - kazala je Alispahićeva.

Petorica od osam pripadnika "Škorpiona" prikazanih na video-snimku optužena su u Beogradu za ratne zločine nad civilima. Riječ je o Slobodanu Mediću, Peri Petraševiću, Aleksandru Mediću, Aleksandru Vukovu i Branislavu Mediću.

Na suđenju koje bi trebalo da počne krajem godine oni će se suočiti sa kaznama do 40 godina zatvora. Alispahićeva (60) živi sa svojom ćerkom Magbulom u izbjegličkom kampu nedaleko od Tuzle.

SVIJET

Mihail Gorbačov:

Americi neophodna sopstvena perestrojka

London, 19. oktobra - Sjedinjenim Američkim Državama neophodna je doza sopstvene perestrojke, ili restrukturiranja, rekao je Mihail Gorbačov, čovjek koji je započeo takve reforme u Sovjetskom Savezu.

Bivši sovjetski lider je rekao da je sugerisao takvu ideju grupi Amerikanaca u jednom govoru prošle godine, i oni su to prihvatili. Gorbačov koji je žestoko kritikovao irački rat i ono što je nazvao zapadni "kompleks superiornosti" nije detaljno naveo kakve su promjene potrebne Americi.

U govoru okupljenim političkim i poslovnim liderima, Gorbačov je rekao da je uzrok mnogih svjetskih problema nedostatak globalnog rukovodstva. "Svijetu je potrebna nova vizija, nova politika", rekao je Gorbačov na otvaranju dvodnevne konferencije u Londonu. "Podržavam pokret koji kaže da je drukčiji svijet moguć."

Lako nije komentarisao posebne događaje, Gorbačov je rekao da su demokratija i tolerancija ključni principi. "Svijet neće prihvatiti diktaturu ili dominaciju. Potreban nam je dijalog", izjavio je Gorbačov.

Ubijen vođa Islamskog džihada

Tulkarem, 23. oktobra - Izraelske snage su na okupiranom dijelu Zapadne obale ubile jednog od vođa Islamskog džihada, Loajja Asadija.

Asadi je najviši pripadnik palestinskih militantnih organizacija koji je ubijen u proteklih

osam mjeseci, koliko traje prekid vatre. Izrael ga optužuje za organizovanje bombaških napada u kojima je od početka primirja, u februaru, ubijeno deset Izraelaca. Poslije Asadijevog ubistva Islamski džihad zaprijetio je krvnom osvetom.

Ubijen ministar obrazovanja u Kašmiru

Srinagar, 19. oktobar - Islamski pobunjenici osumnjičeni su za ubistvo ministra obrazovanja u indijskom dijelu Kašmira, iako su lideri muslimanskih pobunjenika naredili pre-

kid svih napada nakon zemljotresa u južnoj Aziji. Gulam Nabi Lonbe (62) treći je visoki indijski funkcioner koga su ubili pobunjenici do 2000. godine. Svako prethodno ubistvo izava-

lo je širenje vojnih operacija u Kašmiru i podiglo tenziju u odnosima između Indije i Pakistana, koje imaju pretenzije na cjelokupnu teritoriju u podnožju Himalaja. (AP)

Palestinski lider sa libanskim premijerom u Parizu

Palestinci neće intervenisati u Libanu

Palestinski lider, Mahmud Abas i libanski premijer Fuad Saniora, razgovarali su 18. oktobra u okviru sastanka u Parizu koji su sponzorisale UN. Oni su raspravljali o mogućnostima da naoružane palestinske izbjeglice polože oružje.

U Libanu ima više od 350.000 Palestina, uglavnom izbjeglica od bliskoistoč-

neg rata 1948. i njihovih potomaka. "Zabrinuti smo da će na naše ljude u Libanu uticati haos. Prema tome, naš stav je da se ne miješamo u unutrašnje poslove Libana", izjavio je Abas. "Mi smo privremeni gosti u Libanu. Na kraju mi ćemo napustiti tu zemlju."

Abas je takođe pozvao i palestinske izb-

jeglice u drugim arapskim zemljama, uključujući i Egipat i Siriju, da budu "dobri gosti" sve dok se ne vrate kući. Palestinci se nadaju da će stvoriti nezavisnu državu u pojasu Gaze i Zapadnoj obali, sa istočnim Jerusalimom kao glavnim gradom i da će tada stotinama hiljada izbjeglica biti omogućen povratak kući. (AP)

Crna Amerika protiv rasizma

Vašington - Desetine hiljada ljudi okupilo se 15. oktobra u Vašingtonu na demonstracijama protiv rasizma i siromaštva. Okupljanje je počelo rano ujutru, na 10. godišnjicu Milionskog marša, održanog na poziv crnačkog pokreta Nacija islama. Ove godine su se protestu pridružili pripadnici manjinskih zajednica i žene, kako bi digli svoj glas za jedinstvo, duhovne vrijednosti, obrazovanje, ekonomski razvoj i učešće u političkom životu.

Na skupu ispred Kapitola govorile su mnoge uticajne ličnosti crne Amerike - političari, muzičari i poslovni ljudi. Među govornicima su bili i kontroverzni lider Nacije islama Luis Farakan, koji je i glavni organizator manifestacije, kao i borci za mir i građanska prava, Džesi Džeskon i Al Šarpton, koji je bio i jedan od kandidata na predsjedničkim izborima 2004. godine. (B92)

dr Jusuf el-Karadavi

SVOJSTVA ROBOVA MILOSTIVOG

Upućivanje dove

Allah, dž.š. je u Kur'anu spomenuo brojna svojstva robova Milostivog koja ih krasi u raznim prilikama i situacijama. Ostalo nam je još jedno svojstvo o kojem nismo govorili, a ono je da robovi Milostivog upućuju dove da im Allah, dž.š. podari sreću u ženama i djeci, te da ih učini vodama u činjenju dobra.

U Kur'anu se kaže: *«I oni koji govore: "Gospodaru naš, podaj nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!" (Al-Furkan: 74).*

Šta, u stvari, ovo svojst-

neka se osvrne na dove u Kur'anu koje nas o tome obavještavaju. Tako nalazimo vrle učenjake kako u suri Alu Imran mole Allaha: *«Gospodaru naš, mi smo čuli glasnika koji poziva u vjeru; Vjerujte u Gospodara vašeg!» - i mi smo mu se odazvali. Gospodaru naš, oprosti nam grijeha naše i predi preko hrdavih postupaka naših, i učini da poslije smrti budemo s onima dobrima. Gospodaru naš, podaj nam ono što si nam obećao po poslanicima Svojim i na Sudnjem danu nas ne osramoti! Ti ćeš, doista, Svoje obećanje ispuniti!»*

«Ima ljudi koji govore: 'Daj Ti nama, Gospodaru naš, na ovome svijetu!' Takvi na onom svijetu neće imati ništa. A ima i onih koji govore: 'Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovome i na onome svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju!'"

(Al-Bekare: 200-201)

vo znači?

Ono znači da robovi Milostivog ponizno mole Allaha da im u njihovim ženama i potomstvu podari ono što će ih usrećiti, srca oveseliti i grudi raširiti, te da ih učini vodama i uzorom bogobojaznih.

Dova je pokazatelj ljudske preokupacije. Kome je ovaj svijet glavna preokupacija, on će moliti i tražiti dunjalučke stvari, a kome Ahiret bude preokupacija, on će se za njega moliti.

Allah, dž.š., nam je spomenuo dove nekih ljudi dok su na hadžu: *«Ima ljudi koji govore: "Daj Ti nama, Gospodaru naš, na ovome svijetu!" Takvi na onom svijetu neće imati ništa. A ima i onih koji govore: "Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovome i na onome svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju!"» (Al-Bekare: 200-201).*

Ovi prvi su pokudeni, a drugi pohvaljeni, jer su prigrabili dobro dunjaluka i dobro Ahireta. Ko želi saznati ambicije i pretenzije vjernika, gdje ih želje vode,

(Alu Imran: 193-194).

U Kur'anu nalazimo grupu vjernika kako mole Allaha kad su ušli u pećinu: *«Gospodaru naš, daj nam Svoju milost i pruži nam u ovom našem postupku prisebnost.» (Al-Kehf: 10).*

Nalazimo Ibrahima, a.s., kako se okreće svome Gospodaru govoreći: *«Gospodaru moj, daj da ja i neki potomci moji obavljamo molitvu; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju! Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim, i svim vjernicima - na Dan kad se bude polagao račun!» (Ibrahim: 40-41).*

Tako želje vjernika saznajemo iz njihovih molbi. Čovjek se moli za ono što ga interesuje. Kada pogledamo na molbe Poslanika, a.s., traženje pomoći i utočišta, saznajemo o čemu je on razmišljao, šta je želio i od čega se pazio.

Jedna od njegovih dova je: *«Moj Gospodaru, poboljšaj moju vjeru koja mi je zaštitnik, poboljšaj moj dunjaluk na kojem živim, učini moj život povišicom svakog*

dobra, a učini smrt moju odmorom od svakog zla».

Njegove dove su bile sveobuhvatne. Molio je Allaha, dž.š., da ga sačuva od nesloge, licemjstva, i nemoralna. Utjecao Mu se od velikog iskušenja, nesreće, loše odredbe, zlobe neprijatelja, brige, tuge, nemoći, lijenosti, kukavičluka i škrtosti, zaokupljenosti duga i nemilosrdnosti ljudi.

Iz priloženog se vidi o čemu musliman misli, čemu stremi, šta namjerava. To je upravo odlika robova Milostivog. Saznali smo šta misle i za šta se mole. Prije ovog ajeta u istoj suri se naglašava još jedno njihovo svojstvo: *«I oni koji govore: "Gospodaru naš, poštedi nas patnje u Džehennemu, jer je patnja u njemu, doista, propast neminovna." (Al-Furkan: 65).*

Ovaj ajet ukazuje na njihovu brigu o Ahiretu i želju za spasom od pakla.

U toj dovi oni brinu za svoj život, a ne za strasti i uživanja na ovom svijetu. Brinu se za veće, važnije i trajnije stvari. Najvažnije što su molili Allaha, dž.š., a što je bilo vrijedno ovjekovječiti u Kur'anu je bilo sljedeće: *«Gospodaru naš, podaj nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!» (Al-Furkan: 74).*

Oni nisu hedonisti već humanisti koji žele sreću i uputu ljudima oko njih. A njima najbliži ljudi su njihove žene i djeca. Oni mole Allaha, dž.š., da njihove žene, potomstvo, sinove, kćeri i unučad, učini njihovom srećom. A tu sreću će postići ako budu poslušni Allahu i ako se budu klonili grijeha.

Čovjek vjernik srećan je sa dobrom ženom koja ga pogledom čini srećnim, koja se povinuje njegovoj naredbi i čuva imetak kad joj je suprug odsutan i pomaže ga u pokornosti Allahu, kao što ga podstiče na vjerovanje u Boga. Ona mu pomaže

u bogobojznosti, upozorava ga da ne griješi, a ne govori mu, što nisi kao taj i taj koji je nagomilao blago, pa da čovjek krene stranputicom i upropasti sebe i svoju porodicu. Neka nas Allah toga sačuva.

Žene vrljih prethodnika su svojim muževima, kada bi izašli da zarađuju za život, govorile: čuvaj se haram zarade jer se možemo strpjeti na gladi i neimaštini, a ne možemo na vatri i srdžbi Silnoga!

Takve riječi žene mogu zaustaviti čovjeka da prilikom zarade ne uzme mito, ne eksploatiše radnike, ne uzima imetak bespravno i da ne podiže ljudima cijene. Čovjeku nema šta potrebnije od žene koja će mu govoriti da poštuje Allahove granice, zarađuje halal, čuva se harama i sumnjivih stvari, jer *«Ko se bude čuvao sumnjivih stvari sačuvao je svoju vjeru i čast. A ko upadne u sumnjive stvari, upao je u haram. On je poput čobana koji čuva stado oko zaštićenog područja i postoji velika vjerovatnoća da stoka uđe u njega.» (Ostavi se onoga što ti je sumnjivo i prihvati ono što ti nije sumnjivo».*

Žena s kojom su robovi Milostivog srećni je dobra žena. Poslanik, a.s., je o tome rekao: *«Dunjaluk je užitak. A najbolji užitak u njemu je dobra žena.»* Dobra žena nije samo lijepa i bogata žena. Najvažnije od svega toga je pobožna žena koja se boji Allaha i želi da njen muž živi u krugu halala i da njena djeca odrastaju i budu odgojena od halala. To je dobra žena koja je vrjednija od blaga.

Ebu Umame, r.a., veli da je Poslanik, a.s., rekao:

«Vjernik ne može imati ništa bolje poslije bogobojznosti do hairli-žene koja ga kad nešto naredi, poslušna, kad pogleda u nju, obraduje ga, kad je nešto zakune, to ispunji, i kada bude odsutan sačuva sebe i njegov imetak. Zatim je proučio: «Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu trebaju brigu voditi, jer i Allah njih štiti.» (An-Nisa': 34).

Takve žene su radost svojim muževima. One su, kao što nam veli Poslanik, a.s., osnova sreće u životu: *«U sreću sina Ademovog spada dobra žena, dobro prebivalište i dobra jahalica».* Od njega se prenosi da je rekao: *«Kome bude dato ovo četvero, dato mu je dobro ovog i onog svijeta: zahvalno srce, jezik koji spominje Allaha, tijelo koje je izdržljivo na iskušenja i žena koja nije sklona grijehenu kad je u pitanju moral i mužev imetak».*

To je najbolje na ovom i budućem svijetu. Žena je najvrjednije ljudsko blago: ona koja pomaže supruga u vjeri i protiv šejtana, a ne biva sa šejtanom protiv njega, pa da tako budu dva šejtana, jedan iz njegove duše, a drugi iz njegove kuće.

Žene vrljih prethodnika su podsticale svoje muževe na džihad, ulaganje truda i izlazak u borbu na Allahovom putu, u izgradnji islamske civilizacije i stvaranju islamske države, podizanju Allahove riječi na zemlji, i suprotstavljanju demonima koji žele zlo islamskom ummetu.

One su ih podsticale na džihad, a kad bi došli da je

Nastavak na sljedećoj strani

pitaju kako te je ostavio čovjek, odakle ćeš se hraniti i ko će ti opskrbu dati, ona bi im sa čvrstom vjeron i vjerničkim pouzdanjem, odgovorila: ja svog muža, od kako sam se za njega udala, znam kao nekog ko jede, a ne kao nekog ko opskrbu daje, pa ako ode onaj koji jede, sigurno će ostati Onaj koji opskrbu daje!

Takva žena može biti sreća. A što se tiče drugih one su izvor nesreće. U hadisu se navodi: *«Tri su nesreće: vođa koji ti na dobro nije zahvalan, a grešku ne opravšta, loš komšija koji kada ti vidi dobro zataška ga, a kada ti vidi zlo razglasi ga, te žena koja kada je prisutna nanese ti zlo, a kada je odsutna pronevjeri te»*. Neka nas Allah, toga sačuva!

U drugom hadisu se navodi: *«Loša žena, loše prebivalište, i loša jahalica»*, su izvori nesreće u životu ljudi.

«Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!» (Al-Furkan: 74).

Ko želi sreću, neka odmah izabere ženu koja je moralna, koja će mu biti izvor sreće, i koja će mu grudi učiniti prostranim, pa mu pomagati u vjeri, kao što se navodi u hadisu: *«Ženu udaju četiri stvari: imetak, ugled, ljepota, i vjera. A ti odaberi onu sa vjerom, Allah ti imetak podario»*.

Najvažnije od svega toga je vjerna i moralna osoba, koja će ti pomoći u životnoj borbi, a neće te ostaviti.

Kao što muškarci mole za žene tako se i žene mole za muškarce, da im Allah podari dobrog muža koji će ih podsjećati na obavezu namaza i udjeljivanja zekata, kao što je radio Isma'il, a.s.: *«I tražio je od čeljadi svoje da molitvu obavljaju i da milostinju udjeljuju, i Gospodar njegov je bio njima zadovoljan»*. (Merjem: 55). On poziva ka dobru a upozorava na zlo, a nije kao većina današnjih supruga koji ne brinu za namaz ili posti svojih žena. Ne pitaju da li su poštovale Allahove granice ili su ih prešle. Naprotiv, postoje oni koji su na putu šejtana

propali pa žele i svoju porodicu upropastiti.

Od onoga za što robinja Allahova moli jeste dobar muž koji će je usrećiti i pomoći joj na pokornosti. Najveća nesreća je da se žena mu'minka iskuša mužem koji se ne boji Allaha, ne poklanja Mu se, niti ne izvršava obaveze prema Njemu i ne veliča Njegove odredbe.

Mnogo takvih stvari vidi-mo u životu.

«Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!» (Al-Furkan: 74).

Mole Allaha za dobre žene i dobro potomstvo.

Ako čovjek želi dobro, to dobro su mu njegova žena i potomstvo; sinovi, kćeri, unučad. On njima želi uputu i dobro.

Upitan je Hasan o značenju sreće u ovom ajetu, da li je ona na ovom ili onom svijetu? Odgovorio je: Ne tako mi Boga, već na ovom. Ikrimo i ovom ajetu veli: nisu njome željeli ljepotu niti krasotu, već pokornost Allahu. Vjernik nije srećan s time da mu djeca odrastu, da stekne dosta imetka i da postane bogataš i milioner, a da ga zatim putanja vodu u pakao, a ružno li je on boravište.

Allah, dž.š., veli: *«O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti»*. (At-Tahrir: 6)

Svaki vjernik mora sačuvati svoju familiju od vatre kao što sebe čuva. Čuvajte svoje žene, sinove i kćeri, zaštitite ih od vatre i udaljite ih od puta koji vodi u pakao.

Da li ćeš biti spokojan kad ti se srce zaledi uvidjevši svoje dijete da je u vatri!?

Šta ti vrijedi da ono postane milioner i milijarder, da bude velikan i činovnik, a da ga sve to odvede u Džehennem, da nas Allah toga sačuva!

«Svi ste vi pastiri i bit će te odgovorni za svoje stado.

Covjek je pastir u svojoj kući i bit će odgovoran za svoje stado. Žena je pastirica u kući svoga muža i bit će odgovorna za svoje stado. Sluga je pastir u imetku svoga gazde i bit će odgovoran za svoje stado. Svi ste vi pastiri i bit ćete odgovorni za svoje stado».

Svaki pastir mora čuvati ono čime ga je Allah, dž.š., obavezao čuvati: *«Allah će pitati svakog pastira o povjerenom: da li ga je sačuvao ili izgubio. Pitat će čovjeka o njegovoj porodici»*.

Covjek će najprije biti pitan za porodicu, djecu, ženu, sina i kćerku, šta je sa njima uradio, da li ih je sačuvao od vatre, da li ih je podučio dobru, da li ih je dobru pozivao, da li ih je odvrćao od zla i ukazivao na štetne posljedice?

«Naredi čeljadi svojoj da namaz obavljaju i istraj u tome! Mi ne tražimo od tebe da se sam hraniš, Mi ćemo te hraniti! A samo one koji se budu Allaha bojali i grijecha klonili čeka lijep sršetak». (Ta-Ha: 132).

Ono što ih čini srećnim je da budu dobri i da znaju pravo oca i majke kao što znaju pravo Allaha, dž.š. Najveća nesreća za čovjeka je da ima neposlušnog sina kojeg ne može vaspitati niti rahat odgojiti. Tako sin odraste i postane snažan, pa stvara probleme ocu i majci i upućuje im ružne riječi, a Allah, dž.š., veli: *«Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" - i ne podvikni na njih, i obračaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: "Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegov-*

ali!» (Al-Isra': 23-24).

I ranije i sada su se ljudi žalili na neposlušnost i nekorektan odnos sinova prema njima, dok su poslušni svojoj ženi, šejtanu ili strastima, a to je uzrok nesreće, kao što se navodi u hadisu kojeg Tirmizi prenosi od Poslanika, a.s.: *«Kada rob učini jedno od petnaest radnji, zadesit će ga nesreća: ...kada posluša ženu, a ne posluša majku, kada bude dobar prema drugu, a loš prema ocu»*.

Takav sin ne može nikada biti radost i sreća roditeljima, već tuga i nesreća.

Neposlušnost miljenika pogada dušu i ranjava srce, a naročito ako se radi o najbližijoj osobi, sinu, kćerki, ženi i bližnjima.

Zato su robovi Milostivog molili Allaha, dž.š., da im u njihovim ženama i potomstvu ugradi dio sreće, pa da poštuju pravo Allaha i roditelja.

Oni također žele da se dobro odrazi i na ostale ljude tako što će biti središte svijeta dobra i upute i što će

«Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!»

(Al-Furkan: 74)

biti vode bogobojaznih. To su iskrene ambicije, jer nisu vezane za ovaj svijet, dirhem i dinar ili funkciju, već žele biti predvodnici u dobru koje će slijediti ljudi, a to je naročito lijepa odlika koju vjernik može tražiti od Allaha.

Predvodništvo se grana na dvije vrste: predvodništvo u dobru i predvodništvo u zlu. Također, vođa ima dvije vrste: oni koji pozivaju u Džennet i oni koji pozivaju u džehennem, da nas Allah njega sačuva!

Allah, dž.š., je opisao vođe dobra sa sljedećim ajetima:

«I učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali». (Al-Anbija: 73); *«Između njih smo Mi vođe odredili i oni su, odazivajući se*

zapovijedi Našoj, na Pravi put upućivali, jer su strpljivi bili i u dokaze Naše čvrsto vjerovali». (As-Sedžda: 24).

Onaj ko želi da bude predvodnik u dobru mora biti strpljiv i mora imati čvrsto vjerovanje. Strpljenje je potrebno u sukobu sa strastima, a čvrsto vjerovanje u sukobu sa sumnjama. Na taj način se popravljaju ideje i ponašanje.

To je odlika predvodnika dobra.

A što se tiče predvodnika zla, oni su predstavljeni kroz lik i djelo faraona, Hamana i Karuna i njima sličnih: *«A bili smo ih učinili vodama koji su pozivali u ono zbog čega se ide u vatra - a na Sudnjem danu niko im neće pomoći»*. (Al-Kasas: 41).

«A bili smo ih učinili vodama». Ali kakvim vodama? Vodama u zlu i tlačenju. *«Koji su pozivali u ono zbog čega se ide u vatra»*. Danas je ponajviše vođa koji jezikom, perom, knjigom, časopisom i serijama pozi-

vaju u vatra.

Vođe pozivaju u vatra, a oni koji im se odazovu bit će bačeni u nju. Tako se navodi u hadisu kojeg prenosi Huzejfe, r.a.: *«Vođe će biti na vratima džehennaema. Ko im se bude odazvao, bačit će ga u njega»*.

Brate u vjeri, nastoji da budeš od robova Milostivog koji žele dostići ove velike stepene: *I oni koji govore: "Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!"* (Al-Furkan: 74).

Gospodaru, učini nas od njih, učini nas vodama dobra, o Gospodaru svjetova!

Ovo kažem, moleći Allaha, dž.š., da meni i vama oprosti. Molite Ga za oprost, jer je On Milostiv i oprašta. Molite Ga, odazvat će vam se.

S arapskog,
Džemo Redžematović

Ramazanska reportaža iz Islamskog kulturnog Centra (IKC) u Frankfurtu na Majni

Kad zamirišu iftari...

Muslimani sa ovih prostora u dijaspori čuvaju svoju časnu vjeru i divne običaje. U ramazanu se posebno okupljaju, čine ibadet i družu se. Dio ovogodišnje ramazanske atmosfere prenosi nam jedan od istaknutijih aktivista frankfurtskog IKC Centra.

Naš Centar osnovan je prije nešto više od 26 godina od građana nekadašnje Jugoslavije i takav je ostao i do dan-danas....zajednički i nepodijeljen.

Na zajednički iftar imam Ahmed ef. Kajošević poziva riječima: *Sjutra vas na iftar poziva taj ili ta porodica, današnji iftar davala je porodica ta i ta, da Allah dž. š. ukabuli, da zravlje i bereket.* Poslije uzimanja po nekoliko hurmi klanja se akšam namaz, i pristupa se iftaru. Poslije iftara uživaoci plavog dima krišom odu do džamijskog dvorišta kako bi poneku zadimili. Ko ima potrebu mijenja abdest, klanja se nafila, uči se Kur'an, jer ima dovoljno vremena do jaciye, odnosno teravije koju klanjamo 2 sata poslije iftara. Pola sata prije jacijskog, odnosno teravijah-namaza, efendija ili neko od gostiju, zauzima mjesto u mihrabu gdje se drži vaz, koji svaku večer ima različit sadržaj u zavisnosti od aktuelne

situacije i dekade Ramazana, zatim razna obavještenja o zekatu, sadekatul fitru i dr.

Već tri godine zaredom, dajemo redovno svaki iftar u našem Centru. Postali su rijetkost oni koji iftar daju u svom stanu. Prošle godine je spremljeno preko 1.350 iftara za postače. Ove godine inšaAllah premašićemo tu cifru.

Prethodne dvije godine imali smo malo problema sa komšijama kojima je smetalo miris naših specijaliteta, naročito čevapa i drugih jela sa oštrijim mirisom, te su se žalili vlastima, a one su nas upozorile da, ako želimo i dalje da spremamo jela, moramo izgraditi ventilaciju koja će miris naših lijepih specijaliteta odnositi u atmosferu.

Izgradili smo ventilaciju visoku 12 metara, sa velikom ventilacionom haubom (napom) u kuhinji. Iskoristili smo priliku pa smo modernizovali kompletnu kuhinju po najnovijim tehničkim, i ostr-

Iftar u IKC u Frankfurtu

im njemačkim sigurnosnim propisima, sa priključkom na gas. Sva ova zavrzlama, koštala nas je, bez našeg dobrovoljnog rada, oko 15-tak hiljada eura. Za montažu ventilacije jedna turska firma pos-

tavila nam je skelu besplatno. U ovoj godini nemamo više problema sa komšilukom, jer se ništa više ne osjeća čak ni u samoj kuhinji.

Posebno je interesantno što smo kroz iftare upoznali razne specijalitete iz Sandžaka, npr. mantije (vrsta pite, što bi mi rekli u Bosni „na zalogajće“), ovcavina (kisele i malo ljute paprike punjene ovcijim mlijekom) ili sa Kosova npr. fli (vrsta pite), tespidža (slatkiši slični baklavi, ali se prave od kukuruznog brašna) ali i oni su upoznali naše bosanske specijalitete kao bosanski lonac, čevape, kljukušu, maslenicu, razne slatkiše itd, pa kada iftarimo zajednički te specijalitete nudimo i častimo jedni druge kako bi ih probali.

Porodice koje daju iftare te specijalitete spremaju kod kuće a ostala jela se spremaju u našoj kuhinji. Poslije glavnog jela slijede razni kolači, (nisam ni znao koliko vrsta

kolača ima) bosanska kahva (kao i one sa automata), razni čajevi i razno voće.

Na iftarima žene i muškarci iftare u odvojenim prostorijama.

Na iftarima radnim danima uzme učešća najmanje 50 – 60 postača, subotom i nedjeljom dosta više, a za 27. noć Ramazana bude i preko 200 postača. Ove godine za 27-mu noć pored ostalih dakonija pripremljeno se i petoro jagnjadi.

Ne dozvoljavamo da iftar za 27-mu noć daje samo jedna osoba ili jedna porodica. Taj iftar je džematski i daje ga najmanje 60-tak članova džemata.

U mubarek 27-oj noći mnoge džematlije ostanu do kasno u noći, ali ne mali broj ostane cijelu noć, klanjajući nafile, tesbih-namaz i dr. do sehura. Ove godine na sabahnamaz u bilo je prisutno 40 džematlija.

Tu se sehuri jer hrane elhamdulillahi bude dovoljno. Nije rijetkost da nam na iftar stignu i visoki gosti iz drugih djelova Njemačke ili naše domovine. Ove godine navratili su kod nas mr. Ishak Alešević, oblasni imam za Hensen, dr. Akif Skenderović, prof. Ahmed Alibašić, predavač na FIN u Sarajevu, apsolvant 4-te godine FIN-a Dženan Čaušević koji trenutno boravi u Frankfurtu, i koji nam je klanjao jednu džuma-namaz i nekoliko teravijah-namaza, zatim Nedžad ef. Ljajić, imam iz džemata Offenbach, Halil ef. Makić, imam iz džemata Mainz. Svi su oni održali divna i poučna predavanja koja će nam dugo ostati u sjećanju.

Ovom prilikom iskreno vas selamimo, želeći da i nama, i vama, kao i svim muslimanima širom svijeta Svemogućići ukabuli i u sevab upiše naš post, naš zekat, i sva dobra djela koja učinismo u ovom mubarek mjesecu. Amin ja Rabbi.

M. Dogić

Imam Ahmed ef. Kajošević sa džematom

TRAGOM NEKADAŠNJIH DŽAMIJA

Herceg Novi

- III DIO -

Risan

Risan je jedan od najstarijih gradova u Boki. Nastao je sredinom III vijeka prije naše ere. Prema antičkim zapisima, osnovali su ga Iliri - pleme *Risoini*, po kojem je i mjesto dobilo ime *Risinium*. U dokumentima se navodi da je bio bogat i lijep grad. Bio je centar pomorstva, trgovine i zanatstva ilirske države. U njemu je bila i kovnica novca.

Pred najezdom Rimljana, oko 229. godine stare ere, ilirska kraljica Teuta, učinila je *Risinium* svojim utočištem i prijestonim gradom. Kada *Risinium* nije mogao odoljeti rimskim legijama, kraljica se, kako legenda kaže, bacila u more. Kada su ga zauzeli Rimljani, učinili su ga centrom provincije i dali mu status municipijuma, grada rimskih građana.

Osmanlije su ga zauzeli kada i Novi, 1481. godine. Tada je sagrađena džamija na ime sultana Mehmeda II ili Bajazida Velike. Evlija Čelebija kaže da ga je, nakon što se godinu dana, 1538-39, nalazio pod španskom okupacijom, zauzeo 1539. Jusuf-beg Rišljanin. Evlija je u risanskoj tvrđavi vidio džamiju, skladište municije, ambar i više cisterni za vodu. Iz ovog perioda u tvrđavi Risnu su se do danas sačuvale sa-

mo dvije kule. O izgledu džamije Evlija ne kaže ništa.

Kada su Mlečani zauzeli Risan od Osmanlija, 1648. godine, džamija je pretvorena u crkvu. Njeno preobraćenje izvršio je barski nadbiskup Andrija Zmajević Peraštanin, prethodno "održavši propoved sa munareta džamije".

U Risnu su za vrijeme osmanlijske uprave tu živjele mnogobrojne muslimanske porodice: Agbabići, koji su se iselili u Klobuk i bili kapetani klobučke kapetanije; Hadžagići koji su se iselili u Korijenice gdje su imali kulu. U narodnoj pjesmi "Novljanin Bego", opjevano je junaštvo Bega Hadžagića. Ahmed Hadžagić imao je 1664. posjede u Glavici kod Novog; Alaga Hadžagić u Novom a Rizo Hadžagić u Krivošijama i Donjem Morinju. Hasan-aga Hadžialjagić iselio se iz Risna u Police u Trebinju. Mehmed Risanović imao je posjede u u Risnu a Hadžija u Krivošijama. Mehmed-aga Rizvanagić bio je kapetan risanske tvrđave. Poginuo je u borbi s Peraštanima, 15. maja 1654. godine. Rizvanagići su imali posjede u Gornjem Morinju. Nakon iseljenja iz Risna prezivali su se Begovići. Hamzaga Begović, sin klobučkog dizdara Omer-age, obnovio je 1820. džamiju u Župi, a 1824. džamiju u Klobuku koje su srušene u toku rusko-turskog rata

1807. godine. U Risnu je 1671. živio i Jusuf Rizvanović. Šehovići su ogranak Mrvovića i u Župu su doselili iz Risna. Ova porodica dala je više istaknutih junaka i vakifa. Adem Zukov Šehović sagrađio je 1850. godine džamiju na ušću u Župi u Korjenicima, opština Trebinje.

Za risansku džamiju za sada nemamo podataka ko su bili njeni službenici i da li je imala svoga vakufa.

Džamija u Sutorini

Sutorina (Šeker Liman) nalazi se u hercegnovskoj opštini, sjeverozapadno od Toplanskog zaliva. Smještena je u jednoj udolini do Konavala. Od 1483. do 1687., bila je pod osmanlijskom upravom. Sva bolja i plodna zemljišta u nižim predjelima Sutorine držali su muslimani. Po padu Novog u mletačke ruke 1687. sve muslimanske porodice povukle su se iz Sutorine u Hercegovinu, a na njihova imanja naselili su se mletačka i peraštanska vlastelina. Osmanlije su po padu Sutorine u njihove ruke izgradili veliku kasarnu i džamiju, za koju se ne zna kada je podignuta i čija je bila zadužbina. Godine 1718. sutorinski muslimani su srušili staru džamiju i na istom mjestu sagrađili novu. Radnu snagu i potrebnu gradnju, drvo i kreč, dao im je Osman-paša Resulbegović koji je lično nadgledao njenu izgrad-

nju. Ustanici su je zapalili i srušili u julu 1875. godine i nikad više nije obnovljena. Vide joj se još ruševine i prazno zemljište oko nje, koje je, kako pričaju, ničije vlasništvo. Na području Sutorine imale su posjede sljedeće muslimanske porodice: Alijagići, Arslanagići, Cvijetići, Dizdarevići, Kurtovići, Omeragići, Salimići i Resulbegovići.

Ko su bili službenici džamije u Sutorini i da li je imala svoga vakufa za sada nije poznato.

Džamija u Bijelom

Bijela se nalazi u hercegnovskoj opštini i jedan je od najljepših krajeva Boko-kotorskog zaliva. Pod osmanskom upravom bila je od 1482. do 1684. godine. Za to vrijeme u njoj je živjelo više muslimanskih porodica koje su ovdje i u okolini imali svoje kuće, kule i posjede. Za vrijeme osmanske uprave ovdje je sagrađena džamija, a uz nju i mekteb. Ne zna se kada je podignuta a bila je zadužbina Ibrahimagića. Osman-aga Ibrahimagić, kapetan, bio je 1687. zapovjednik Novog. On je u Zadvarini imao dvorac čije se ruševine i danas vide. Ne zna se gdje je džamija bila locirana i ko ju je i kada srušio. Uz nju se, sigurno, nalazilo groblje s nišanima koji su prilikom rušenja džamije uništeni.

U Bijelom su živjele sljedeće muslimanske porodice: Ahmetagići, Alvahodžići, Babovići, Bakače ili Bakče, Balići, Bilajdanovići, Bjelalići, Čakalići, Glavovići, Hadžihanovići,

Hajdarovići, Ibrahimagići, Joksalici, Kljukunci, Leventini, Mulići, Mušići, Parputi, Slavovići, Zulzausi i dr. Uspomena neke od ovih porodica čuva se u nazivima sljedećih toponima u Bijelom: Ahmedagino, Babovina, Baličevina, Bjelaline, Hajdarovina, Leventino, Mušina, Perputovina, Zalzausovina i druge. Ovdje se još nalaze i toponimi: Krkalovina i Zurkovina koji su turskog porijekla, a ove nazive dobili su po porodicama u čijem su posjedu bile. U neposrednoj blizini crkve u Bijelom imali su posjede Babovići (po njima se taj lokalitet i danas zove Babovina) i Čakalići. Uz more, gdje je danas palata Zlokovića, bio je dvor turskog zapovjednika, a na mjestu "Dvorine", udaljenom desetak minuta od mora vide se i danas razvaline kule Osman-kapetaneta, koga je u drugoj polovini 18. vijeka, pogubio glasoviti junak, knez Bujović iz Perasta.

Kada su se muslimani iselili iz Bijele sva njihova imanja podijeljena su Peraštanima koji su se najviše istakli u borbama protiv Osmanlija. Godine 1684. muslimanske porodice su iseljene sa ovog područja, a osmanska uprava ih je naselila u Bijelom, više Konjica. Porodica Pajić se naselila u Bijelom Polju kod Mostara. Ona je dala čuvenog alima Mehmeda Remziju Pajića.

Ko su bili službenici džamije u Bijelom i da li je imala svoga vakufa za sada nije poznato.

(Nastavlja se)
Bajro Agović

Jusuf Islam kompozitor godine

London, 20. oktobra - Jusuf Islam, koji je na vrhuncu muzičke slave kao Ket Stivens prešao u islam, proglašen je kompozitorom godine na dodjeli ASCAP nagrada u Londonu. Pored ovog priznanja, Islam je dobio i nagradu za pjesmu godine - "The First Cut Is the Deepest" (Prvi rez je najdublji). Drugu godinu zaredom BMG je proglašena za najbolju izdavačku kuću.

M.D

U Pakistanu poginulo 79.000 ljudi

Vlasti u Islamabadu saopštile su 19. oktobra da je u zemljotresu jačine 7,6 stepeni Rihterove skale, koji je pogodio region 8. oktobra, prema najnovijim podacima, poginulo

lo najmanje 79.000 osoba. Najmanje dva miliona ljudi je ostalo bez krova nad glavom a Kofi Anan, generalni sekretar UN, upozorio je da stanovništvu potresom razorenog Kaš-

mira prijeti drugi talas smrti ukoliko se za to područje ne obezbijedi više pomoći. Unicef je saopštio i da će 10.000 malšana umrijeti ako pomoć hitno ne stigne.

Žiro račun za pomoć

Ambasada Pakistana u Beogradu otvorila je račun za pomoć žrtvama razornog zemljotresa. Pomoć se može uplatiti na račun Rafajzen banke u Beogradu, a broj računa je 2652813245. Pomoć se može dostaviti i direktno ambasadi Pakistana u Beogradu.